Түркістан облысы,Келес ауданы,Ошақты ауылы

№ 46 Абай атындағы жалпы орта мектебі

Ашық сабақ

Тақырыбы:Өру өнері.Өру түрлері.

Мұғалім: Сабденов А

2023-2024 оқу жылы

Музыка сабағы

Тексерілді: ДОІЖО.

ркем еңбек	**Мектеп:№46. Абай.**
ні:28.11.2023ж .	**Оқытушының аты-жөні: Сабденов.А.** — **Қатыспағандар:**
ынып: 5 а	**Қатысушылар саны:** 9
лім:	**Сәндік-қолданбалы өнер**
абақтың тақырыбы:	Өру өнері. Өру түрлері.
абақта меңгерілетін оқу мақсаттары	5.1.6.2 Заманауи және дәстүрлі емес материалдардың бірқатарын тану, олардың қасиеттері мен тағайындалуын анықтау. 5.1.5.2 Шығармашылық идеяларды іске асыру үшін нобайлар орындау. 5.1.4.1 Шығамашылық жұмысты орындау кезеңдерін анықтай отырып, жоспар дайындау.
абақтың мақсаты:	- Өру өнеріне шолу жасау; - түрлі өру тәсілдері мен қолданылатын материалдармен танысу; - нобай орындау; - өз жұмысын жоспарлау; • өру түрлерін орындау;
ағалау ритерийлері	- өру өнері туралы білімін көрсетеді; - өрудің бірнеше тәсілдерін меңгерген; - түрлі өру өнеріне байланысты материалдар мен құрал-жабдықтарды біледі және ажырата алады; - шығармашылық жұмыстыұқыпты орындайды; - өз идеяларын бірнеше ізденіс нобай ретінде келтіре алады; - өз іс-әрекетін жоспарлай алады.

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/уақыт	Педагогтың әрекеті	Оқушылардың әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Басталуы 10 мин **Ұйымдастыру.** **Өткен білімді еске түсіру.**	**Оқушылармен сәлемдесу. Құндылықтарды еске түсіру.Алдыңғы сабақтан сұрақтар қою арқылы тексеру.** Оқушыларды жаңа тақырып пен оқу мақсаттарымен таныстыру. Бүгінгі сабақтағы іс-әрекеттерін атап шығу. Назарын аудару үшін оқушыларға түрлі техникада орындалған суреттер тарату. Осы арқылы оқушыларды топтарға бөлінеді. Топқа бөлінген оқушылар түрлі техникада өрілген суреттерді байқайды. Осы арқылы сабақтың тақырыбын ашады.	Оқушылар амандасып ,бір-біріне сәттілік тілейді. Ойлану арқылы оқушылар қайталау сұрақтарына жауап береді	**Қалыптастырушы бағалау:** Бірін –бірі бағалау.	Оқулықтағы түсініктемелер мен берілген суреттер

Ортасы **Жаңа білім.** **28мин** *Бекіту*	**(МК)** өру түрлерімен таныстыру: макраме, ағаш шыбықтарынан, газет түтікшелерінен, шілтер, бисер тоқу және т.б. Сонымен қатар, өруге арналған материалдар түрлерімен, олардың табиғи және жасанды болып бөлінуін: әр түрлі фактуралы және жуандықтағы жіптер, жүгері собықтарының қабығы, былғары баулар, дәстүрлі емес материалдар (пластик ыдыстардан, полиэтиленді пакеттерден жасалған жіптер, газеттен жасалған түтікшелер) жайлы мәлімет беру. **(Ұ)** Өру схемаларындағы шартты белгілер мен оларды оқу негіздерімен таныстыру. **(Қ,Ө)Практикалық тапсырма № 1.** Қарапайым өру үлгілерін жасау. Өру және сұлбаны оқу бойынша бірнеше жаттығулар орындау. Өрілген бұйымжасауға қажетті негізгі материалдар мен құрал-жабдықтарды дайындау. Оқушылар өру түріне байланысты материал таңдайды, мысалы макраме, шілтер өруге арналған жіптер т.б. Дәстүрлі емес материалдарды да қолдануға болатынын түсіндіру. Оқушылар әсерлерімен, сезімдерімен бөлісіп,өруге арналған әртүрлі материалдар түрімен жұмыс жасау бойынша өз ойларын айтады. Бұйымды өруге арналған сұлба мен нобай жасайды. Оқушы жұмыс барысында материалын, түсін, өру техникасын өздігімен таңдайды. Өру техникасында орындалатын бұйымның нобайы мен сұлбасына байланысты материалды, құрал-жабдықтарын дайындайды. Оқушы материалды және өру сұлбасын орындағаннан кейін, бұйымды орындау кезеңдерін жоспарлайды. Сұлбалармен жұмыс жасау барысында оқушылар түрлі түстермен өру түйіндер мен кейбір орындарын белгілей отырып, қажетті өрілім түрлеріне назарын аударып отырады. (Қ)Жұмыс соңында өз туындыларын сыныпқа ұсынып, бірге талқылайды, өзінің және сыныптастарының жұмыстарына бағалау жүргізеді және мұғалім	Оқушылар топтасып ақылдасып пікір шығарып пікірлерімен бөліседі Жауабын зерттеу дәптеріңе жазып, суретке түсіреді. Оқушылар бұл тапсырманы жұпта бағалайды.	**Дискриптор** өру өнері туралы білімін көрсетеді; өрудің бірнеше тәсілдерін меңгерген; түрлі өру өнеріне байланысты материалдар мен құрал-жабдықтарды біледі және ажырата алады; шығармашылық жұмыстыұқыпты орындайды; өз идеяларын бірнеше ізденіс нобай ретінде келтіре алады; өз іс-әрекетін жоспарлай алады.	Қосымша 1. Топтарға бөлу Иллюстрациялық материалдары: бисерден, макраме және т.б. орындалған бұйымдар, СҚӨ заттары. http://shedevrs.ru/materiali/257-dpi.html - сәндік-колданбалы өнер. http://www.trozo.ru/cat/video-uroki/vyshivanie-lentami – баумен кестелеу және т.б. колөнер шеберлік сағаттары бойынша видео сабақтары. Қосымша 2 – түйін түрлері http://www.fitopark.eu/macrame/1-macrame-uroki.htmмакраме жаңадан үйренушілерге арналған https://www.youtube.com/watch?v=tREEIghcJ3U http://www.noi.md/ru/news_id/7702 халық шебері Элеоноры Волощуктің жүгері собықтарының кабын қолданып орындалған өру техникасы Макраме үшін: Макраме тоқуға арналған жіптер, түйрегіштер, кайшылар, сантиметрлік бау, тығыз нығыздалған жастықша. http://www.fitopark.eu

	дұрыс орындалғанын тексереді. • **Дифференциация:** бұйымдағы қарапайым, орташа және күрделі өрнекті өру орындау ұсынылады.			/macrame/2-uzli-macrame.php – макраме түйіндері http://www.livemaster.ru/masterclasses/pletenie/makrame - макраме http://pleteniebiserom.ru/ - бисермен тоқу бойынша шеберлік сабақтары
Аяқталуы Кері байланыс 7мин	Оқушылар өз туындыларына атау беріп, сыныпқа ұсынады, өздерінің және сыныптастарының жұмыстарын бағалайды. Жұмыс орнын тазалау.		Оқушыларды ң айтқан жауаптарына пікір қалдыру.	

Қосымша ақпарат

Сабақ бойынша рефлексия Сабақ мақсаттары/оқыту мақсаттары жүзеге асырымды болды ма? Бүгін оқушылар нені үйренді? Оқыту ортасы қандай болды? Менің бөліп оқытқаным өз мәнінде жүзеге асты ма? Мен өз уақытымды ұтымды пайдалана алдым ба? Мен жоспарыма қандай өзгерістер енгіздім және неліктен?	

Қорытынды бағалау
Ең жақсы өткен екі тапсырманы атап көрсетіңіз (оқытуға және үйренуге қатысты)
1:
2:
Қандай екі нәрсе немесе тапсырма сабақтың одан да жақсы өтуіне ықпалын тигізер еді (оқытуға және үйренуге қатысты)?
1:
2:
Осы сабақтың барысында барлық сынып немесе жекелеген оқушылар туралы менің келесі сабағыма қажет болуы мүмкін қандай ақпаратты білдім?
1:
2:

Музыка сабағы

Ашық сабақ:

Тақырыбы:Түркі тілдес халықтардың музыкалық дәстүрлері.

5 «а» сынып.

Музыка пәні Мұғалімі:Байжигитова Д.

2023-2024ж

Бөлімі	№46 Абай ж.б.б.м.		
Педагогтің аты жөні:	Байжигитова Д.И.		
Күні:	23.01.2024 ж		
Сынып:	5 б	Қатысқандар саны:	Қатыспағандар саны:
Сабақтың тақырыбы:	Түркі тілдес халықтардың музыкалық дәстүрлері (жалғасы)		
Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаттары:	5.1.2.3 - қазақ халқының және әлем халықтары музыкалық дәстүрлерінің ерекшеліктерін анықтау; 5.1.3.3 - музыкалық шығармалардың қарапайым үзінділерін музыкалық аспаптарда бірлесіп орындау		
Сабақтың мақсаты:	Қазақ халқының және әлем халықтары музыкалық дәстүрлерінің ерекшеліктерін анықтайды,музыкалық шығармалардың қарапайым үзінділерін музыкалық аспаптарда бірлесіп орындайды		

Сабақтың барысы:

Сабақтың кезеңі (уақыты)	**Педагог әрекеті**	**Оқушының әрекеті**	**Бағалау**	**Ресурстар**
Сабақтың басы 10 мин	**Амандасу психологиялық ахуал қалыптастыру «Нозли гүлім» әні** Түркі тілдес халықтардың музыкалық аспаптары **1-ші тапсырма. «Қораптағы сөз» ойыны арқылы қазақ, башқұрт, өзбек,тува, хакас халықтарының аспаптарына сипаттама береді сол арқылы** «Музыкалық аспаптар» кестесін асапатардың дыбыс шығару тәсіліне қарай, реттілігімен кестені толтырамыз. Қазақ: Тува:	Психологиялық ахуалды орындайды 1-ші тапсырма. **«Қораптағы сөз» ойыны арқылы қазақ, башқұрт, өзбек,тува, хакас халықтарының аспаптарына сипаттама береді. кестені толтырады**	ҚБ Жарайсың Керемет Жақсы	Аудиожазба Қорап, қағаз қиындылары

	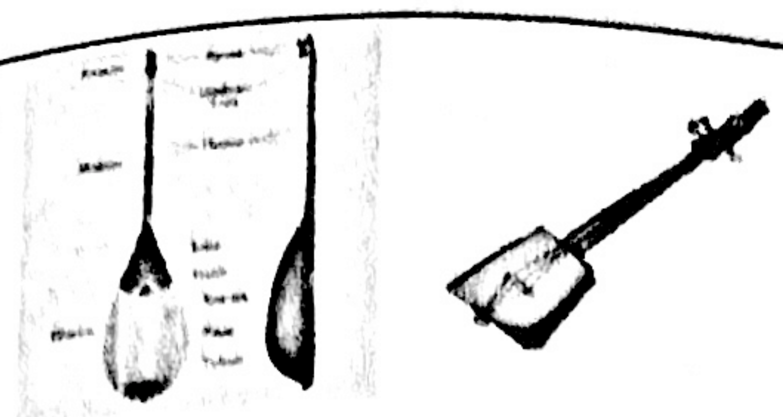 Өзбек: Башқұрт: Қырғыз: 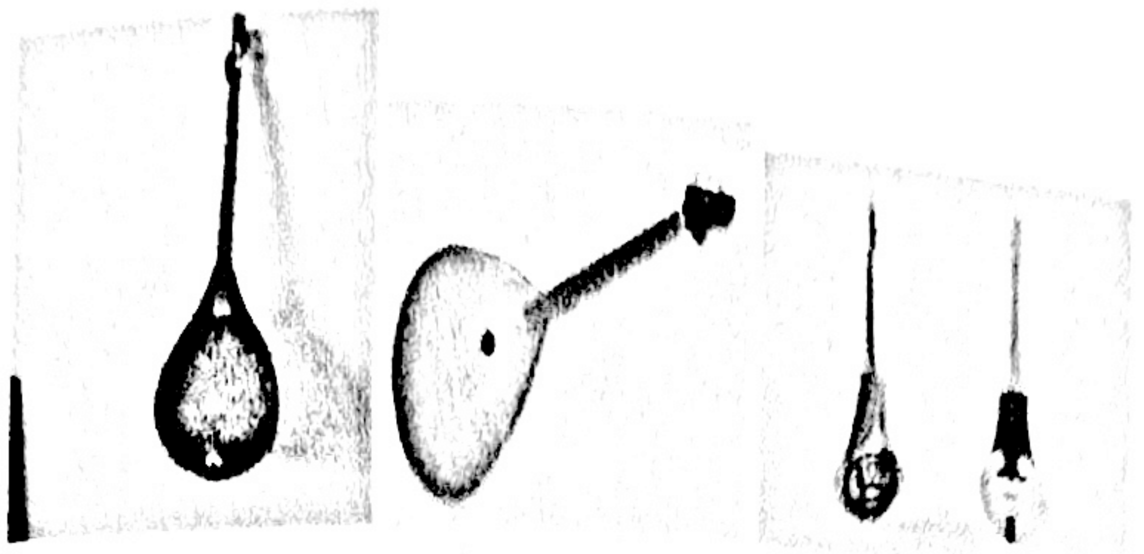	Сұрақтарды талқылаңдар.		
Сабақтың ртасы 5 мин	**2-тапсырма: «Миға шабул» әдісі арқылы жетіген аспабының дауысын тыңдаймыз** **Бұл қандай аспап балалар?** **-Жетіген** **Жетіген аспабында қанша ішек бар?** - **Жеті** **Жетіген аспабымен музыкалық шығарма орындауға болама?** - **Ия әрине**	2-ші тапсырма. Миға шабул әдісі арқылы аспаптың дауысын табады		Жетіген аспабының үні
мин	«Сиқырлы чатхан» хакас халқының аңызы «Жетіген» туралы қазақ халқының аңызы	3-ші тапсырма. «Сиқырлы чатхан», «жетіген» аспаптарының шығу тарихымен танысады		https//eoutu.be/qcyY91zT-Qq?si=vYlmukPD7riSBpal https//youtu.be/go14P8IH2yO?si=MqcFIf-tijlOi1WZ
	3 тапсырма Ой қозғау **«Музыкалық қалпақ» ойыны** арқылы жетіген және чатхан аспаптары туралы сұрақ жауап алынады	Қалпақ киген оқушы сұрақтарға жауап береді		Қалпақ 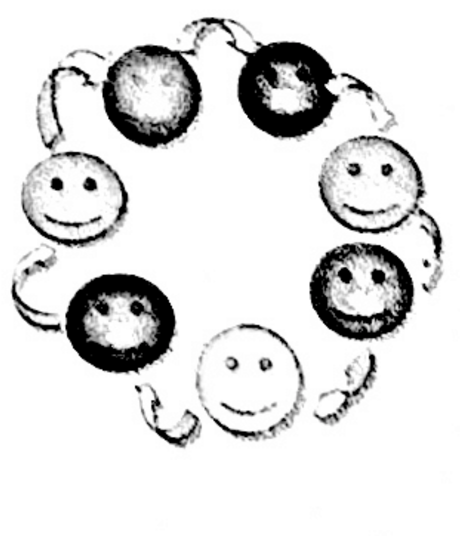
	Дауыс жаттығуы **До мажор гаммасы**	Гамма орындайды		

	4-ші тапсырма. Әнді орындау «Қасиетті домбыра » әнін әуенін тыңдаймыз. Ән әуеніне қосылып орындаймыз Әнді музыкалық аспаптармен қосылып орындаймыз Топпен, жұппен, жеке орындау	Әнді бірегелікте орындайды		
Сабақтың соңы	**Кері байланыс** 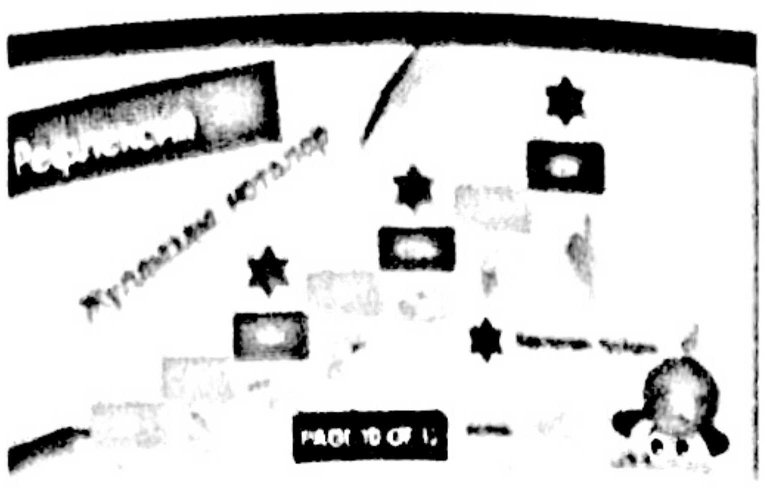	Кері байланыс «Көңілді ноталар» тәсілі бойынша кері байланыс жүргізеді.		Кері байланыс тақтайшасы

ксерілді

Ашық сабақ

Тақырыбы: Ілмек бізбен тоқу

Сыныбы: 6 «А»

Пән мұғалімі: Абилмажинова А

2023ж

Тексерілді: ________ директордың ОІЖО

Қысқа мерзімді жоспар

2 Бөлім: Сәндік-қолданбалы өнер	**Мектеп: №46 Абай атындағы жалпы орта мектеп**	
Мұғалімнің аты-жөні:	**Абилмажинова Айбол**	
Күні:		
Сынып: 6	**Қатысқандар саны:**	**Қатыспағандар саны:**
Сабақ тақырыбы	**Тоқу өнері. Ілмек бізбен тоқу. Тоқу тәсілдері мен техникалары**	
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)	6.1.2.1 Әлем және қазақ ұлттық мәдениетіндегі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктері туралы білімі мен түсінігін көрсету.	
Сабақ мақсаттары	• Тоқу өнерімен танысу. • Ілмекпен тоқудың ерекшеліктерін қарастыру.	
Сабақ барысы		

Сабақ кезеңдері	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	бағалау	ресурстар
Ұйымдастыру 5 мин	Сәлемдесу.түгендеу. Жағымды ахуал орнату. Сұрақтарға жауап бер: СҚӨ түрлерін білесіңдер? СҚӨ бұйымдарын жасау барысында қандай материалдар қолданады? СҚӨ қандай техника түрлерін білесіңдер? «Қазақ ұлттық өнерінде тоқыма өнерінің алатын орыны» «Киімдердегі тоқыма өнерінің көрініс табуы» «Инерьердегі тоқыма өнерінің көрініс табуы»	Оқушылар танысқан материалдарымен өзге де сыныптастарын таныс тыруы керек. Осылайша оқушылар арасында білім алмасу жүреді **«Тоқыма өнері»** деп аталатын қалыптасты рушы тапсырма бер іледі.Оқушылар зерттеу жұмысының нәтижесі ретінде постер дайындайды.	Өзін бағалау ***Бағалау жұмысы:*** *Сағат тілімен жүреді. Топтар бір-бірін бағалайды.*	Оқулық
Жаңа білім 35мин	Тапсырма:Тоқыма техникасында (ілмек және шалма біз) орындалған бұйымдарының түрлерімен танысады. 1.Тоқыма түрлерін зерттейді;2.Өз ойынан оқыған мәліметке таныстырылым жасайды; Тоқу өнерінің түрлерін ата?Тоқу өнері әртүрлі елдерде қалай көрініс тапқан?Қазақ халқының қолөнерінде ілмекпен тоқу әдісі туралы не білесің?	Сұрақтарға жауап береді.	Тоқу өнерінің түрлерін біледі. *Қазақ және әлем мәдениетіндегі ілмек пен тоқу өнерінің ерекшеліктерін қарастырды	
Бекіту 5мин	Кері байланыс «Сабақтағы менің орыным» өздерінің орындарын белгілеп, қысқаша мәлімет береді.	Өз ойларын айтады.		Стикер

Түркістан облысы
Келес ауданы адами әлеуеттік дамыту бөлімі
№ 46 Абай атындағы жалпы орта мектебі К.М.М

Ашық сабақ

Тақырыбы:

«Гипстен мүсін мүсіндеу»

6 сынып

Орындаған: технология пән мұғалімі: Накипбаев Сакен

2023-2024 оқу жылы

«Бекітемін»
№ 46 Абай атындағы жалпы орта мектебі
оқу ісі меңгерушісі:
____
«08» желтоқсан 2023ж

Жоспары:

Сабақтың тақырыбы: «Гипстен Мүсін мүсіндеу»

Мақсаты: Оқушылардың білімі мен жан-жақты ойлау қабілетіі мен ой ұшқырлығын сынау. Қолөнер бойынша алған білімдерін дамыту,шығармашылыққа баулу, өз ойын еркін жеткізе білу дағдыларын қалыптастыру, жан-жақты дамыған азамат тәрбиелеу.

1) Ең алғаш адамның, аңның мүсіндерін алғашқы қауымдық қоғамда шеберлер балшықтан илеп, ағаштан жонып, тастан қашап немесе аңның сүйектерінен жасаған.

2) Киіз үйдің құрылысы жайлы жұмбақтар шешіп, сұрақтар қою арқылы жаңа сабақты меңгеру.

3) Ата дәстүрін ұмытпауға, әрқашанда қадірлеуге баулу.

Сабақтың өту барысы:

I.Ұйыдастыру кезеңі.
II. Үй тапсырмасын сұрау.
III. Жаңа сабақ.

Жаңа сабақты түсіндіру. Жұмбақ айтудан бастау.

Тәрбиелігі: Мүсін өнерінің айрықша туындыларын көрсете отырып әр түрлі материалды ұқыпты пайдалана білуге үйрену арқылы эстетикалық тәрбие беру. Оқушылардың мүсін өнеріне деген қызығушылықтарын оятып, іскерлік пен шеберлікке баулу.

Дамытушылығы: Сұрақтар арқылы оқушылардың дүниетанымын, Шығармашылық қабілеттерін байқау, дамыту.

Сабақтың түрі: Ашық сабақ.

Сабақтың көрнекілігі: Мүсіннің жасалу жолы көрсетілген, тақтайша, гипс, қалып, құты, қасық.

I. Ұйымдастыру кезеңі;

1.Оқушыларды түгендеп алу.

2.Сәлемдесу.

3.Оқушылардың назарын сабаққа аудару.

Бүгінгі ашық сабақ 6-сынып оқушылары.

II.Үйге берілген тапсырманы тексеру.

Балалар сендерге жұмбақ жасырайын шешіп карандаршы?

Ұқсайтын шеңберге

Қабырғасы жиылып, керіледі,

Жиһазы мол кең бөлме,

Төбесінен жұлдыздар көрінеді. (Киіз үй).

1. ***Мал баққан көшпелі халықтардың қысы-жазы отыратын өте? қолайлы және төзімді баспанасы. Ол тез құрылып, тез жинала?***
   Киіз үй
2. ***Киіз үй құрылысын кім айтып береді?***
   /кереге,уық,шаңырақ, желбау, түндік, туырлық, есік, арқан, ши/

III. Жаңа сабақ;

Енді балалар бүгінгі сабағымыздың тақырыбы *«Гипстен мүсін мүсіндеу»*

Мүсінімізді гипспен мүсіндейтін болғандықтан мүсін өнерінің шығу тарихына қысқаша тоқталайық.

Мүсін өнерінің шығу тарихы.

Қазақстан аумағында ежелгі мүсін өнері ескерткіштері тас дәуірінде пайда болған.Оны жасауға сопақ пішінді тастарды іріктеп алған. Олар: Орталық Қазақстан, Жетісу өңірінде көп кездеседі. Ертеректегі тас мүсіндер жалпақ, әрі көлемді болып келеді. Одан кейінгілері жұмырлы мүсін болып келеді.

Мүсіндеу өнері - көркем өнердің бір түрі. Мүсін өнері – латынша кесу,жону деген мағынаны білдіреді. Мүсіндеудің сызба мен кескіндемеден айырмашылығы – барлық көлемін, пішінін анық көрсетеді. Мүсіндеудің негізгі обектісі-адам.

Сергіту сәті:

1 дегенде тұрайық,
2,3,4 – алақанды соғайық
Оң жаққа бұрылып,
Сол жаққа бұрылып.
Бір отырып ,бір тұрып
Біз жүгіріп алайық
5 дегенде асықпай.
Орнымызды табайық

Қазақ мүсін өнерінің қалыптастырушысы Хакімжан Наурызбаев Парасат кавалер орденінің иегері 300 ден астам жұмысы бар. Солардың ішіндегі жұмыстары : «Абай Құнанбаев» ескерткіші «Ш. Уәлиханов» Қазақстан Ұлттық Ғылым Академиясының алдында орналасқан биіктігі 8 метр «Ж. Жабаев» ескерткіштері тұлғалық мүсінге жатады. Біз бүгінгі сабақта түрлі ойыншықтар мүсіндерін мүсіндеп үйренейік. Гипстен жасалынған дайын мүсіндерді түсіндіру. Осы мүсінге қажетті материалдарды алу. Мүсін сомдауға көптеген заттар негізгі материал бола алады. Мысалы ағаш,түрлі тастар, саз балшықтар,металл,пластилин т.б. Осылардың ішінде мүсіндеуге үйрену үшін оқушыларға ең ыңғайлысы – гипс пен сазбалшық

1.Оқушылар бүгінгі ашық сабағымызда жасалатын жұмысымыз гипстен мүсін мүсіндеу.Гипстен жасалған мүсінді жаңаша үлгіде яғни қалыпқа құйып жасау жолдарын үйретейін .Керекті материалды дайындап алып жұмысымызды бастаймыз.Алдымен гипсті алып керекті мөлшерде езіп аламыз керекті қалыпты алып езілген гипсті ішіне құйып болган соң кебіуін күтеміз кеуіп болган соң қалыптан шығарып қалған жұмысымызды яғни бояу тәсілдері.

Сабақты қорытындылау. Оқушылардың жұмыстарын тексеріп, сұрақ қою арқылы түсініктерін тексеру

Мүсін өнерінің түрлері қандай?

Қазақ мүсін өнерінің қалыптастырушысы кім?

Мүсін сомдауға негізгі материал?

Мүсінмен айналысқанда қандай құралдар қолданылды?

№ 46 Абай атындағы жалпы орта мектебі

«Вейпсіз әлем» суреттер челленджі

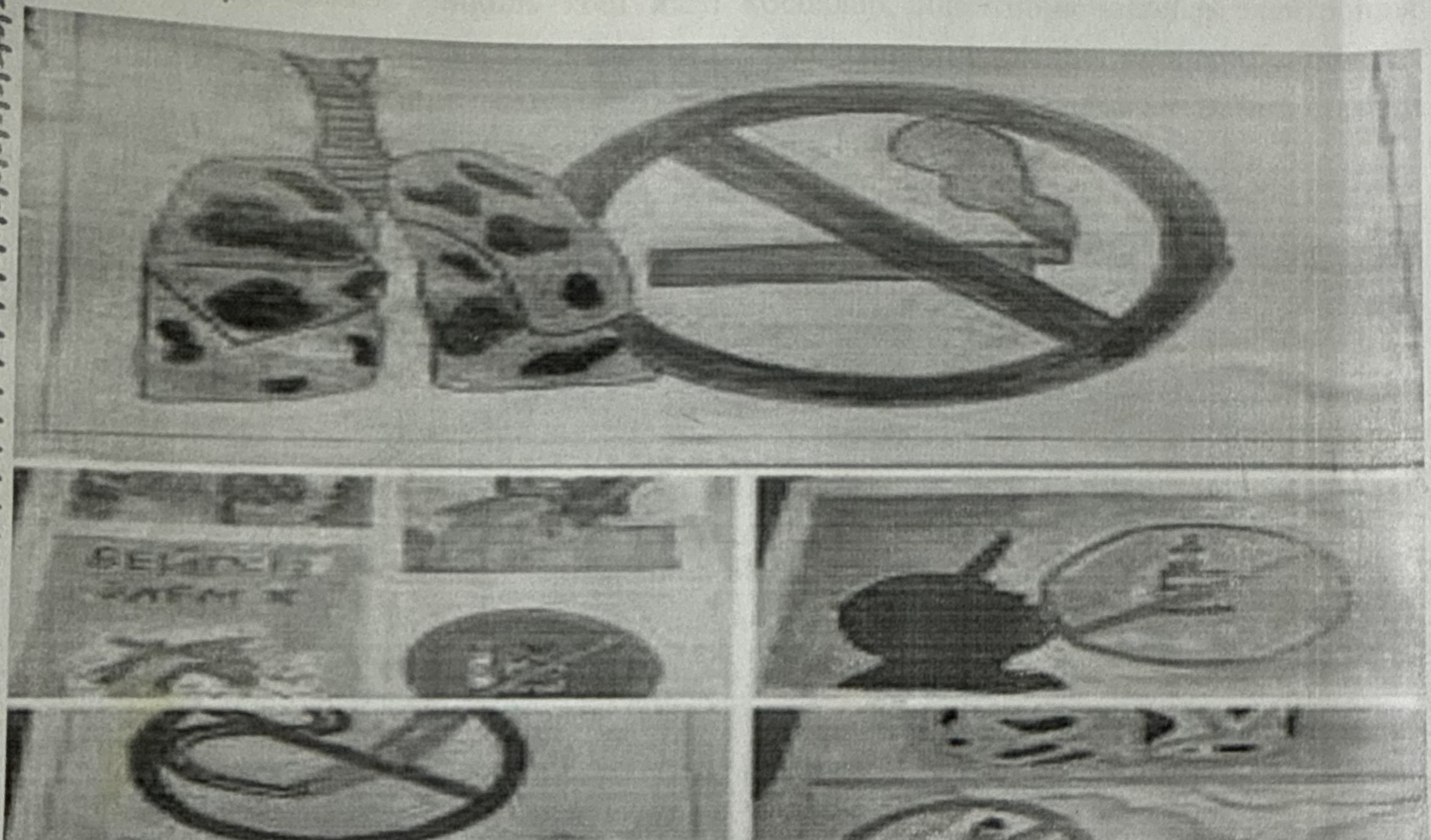

2023-2024 оқу ж

"Вейпсіз әлем" суреттер челленджі.

7 сыныптар арасында «Вейпсіз әлем» сурет челленджі өтті.

Челленждің басты мақсаты – балалардың салауатты өмір салтын ұстануға деген ұмтылысын қолдау және олардың вейпингтің зияны туралы хабардарлығын арттыру. Вейпсіз әлем жастар арасында вейп шегетіндердің саны күн сайын артып келеді. Әсіресе оқушылар мини-кальяндарға қатты қызығады. Өйткені вейп темекі секілді емес одан қош иіс шығады. Никатинге де қосуға болады бірақ сол қош иістің өзі қауіпті. Осыған байланысты дүне жүзілік денсаулық сақтау ұйымы өз ұсынысын жариялады. Вейп те 31 қауіпті зат бар. Бұл құрылғы ингалятор секілді. Ішіндегі сұйықтық қайнағанда бу шығады. Сұйықтықтын құрамында бірнеше зат бар. Олар: глицерин, пропилен, гликоль қош иісті қоспалар, никатин,вейперлер электронды темекілердің зияны жоқ деп ойлайды. Себебі оны шеккенде шайыр бөлінбейді дегенмен Беркли университетіне қарасты Лоурен атындағы ұлттық зертхана мамандары вейптен улы заттардың бөлінетінің анықтады.

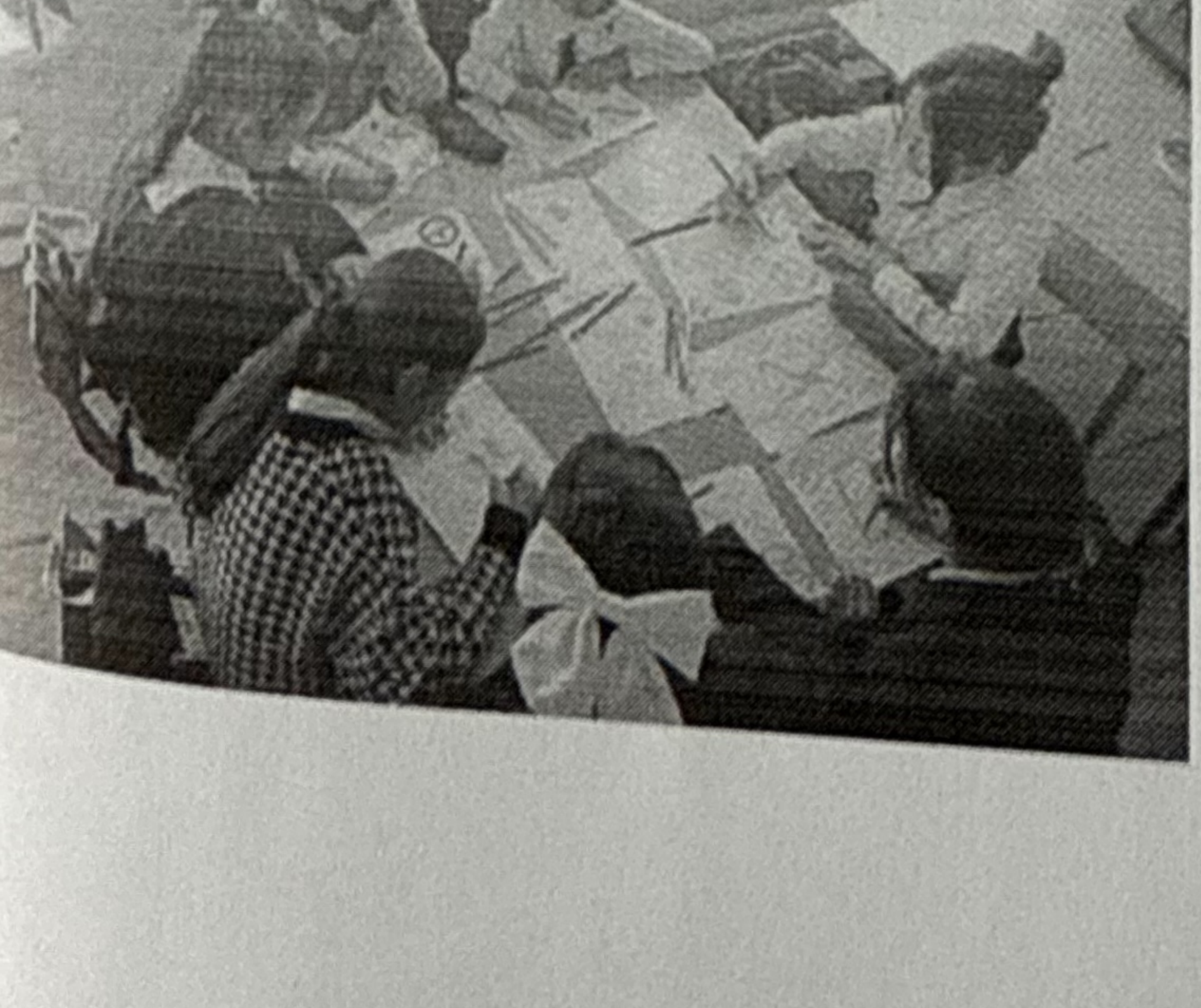

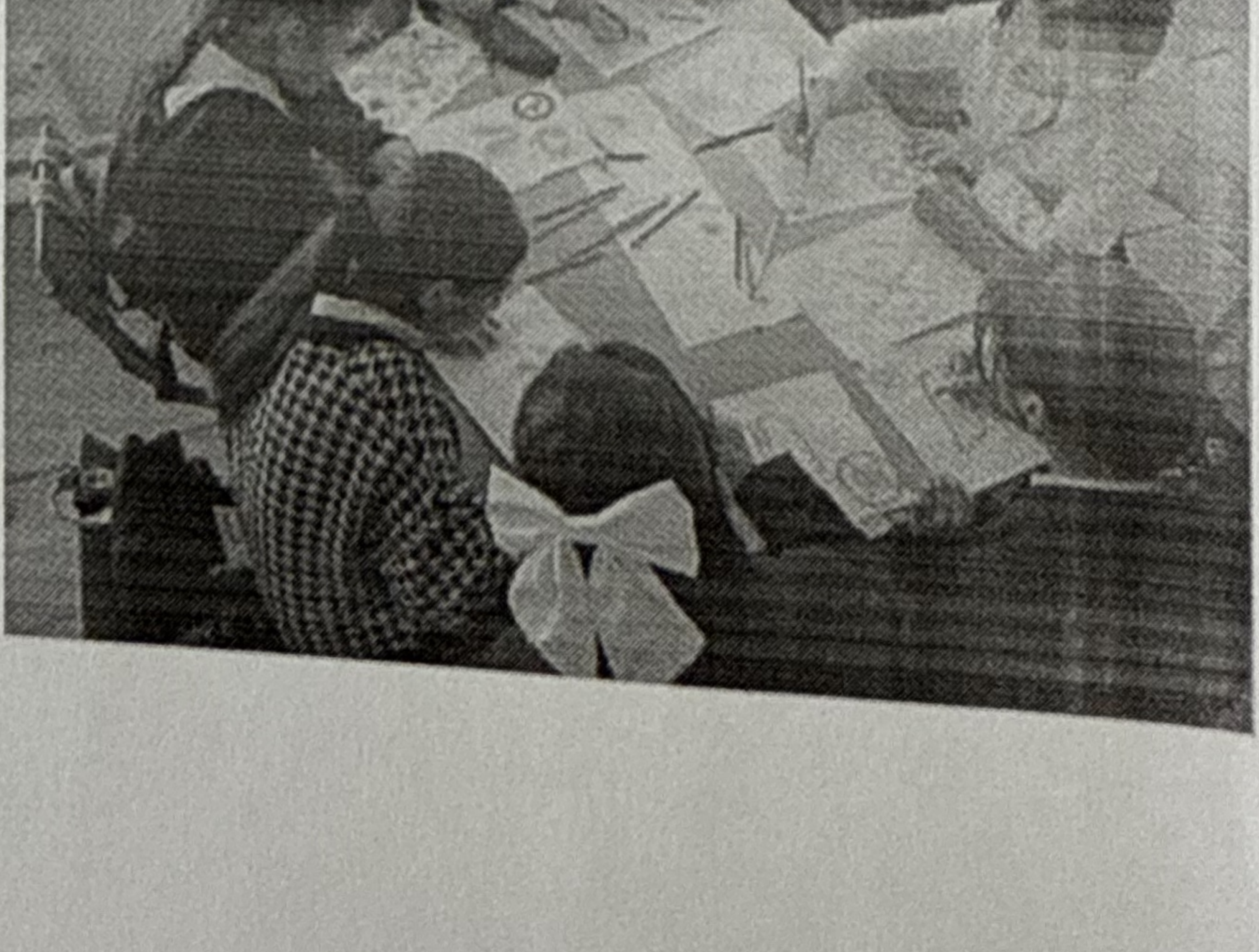

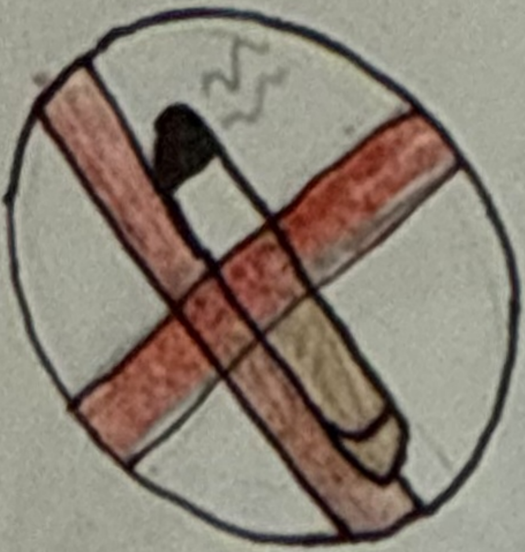

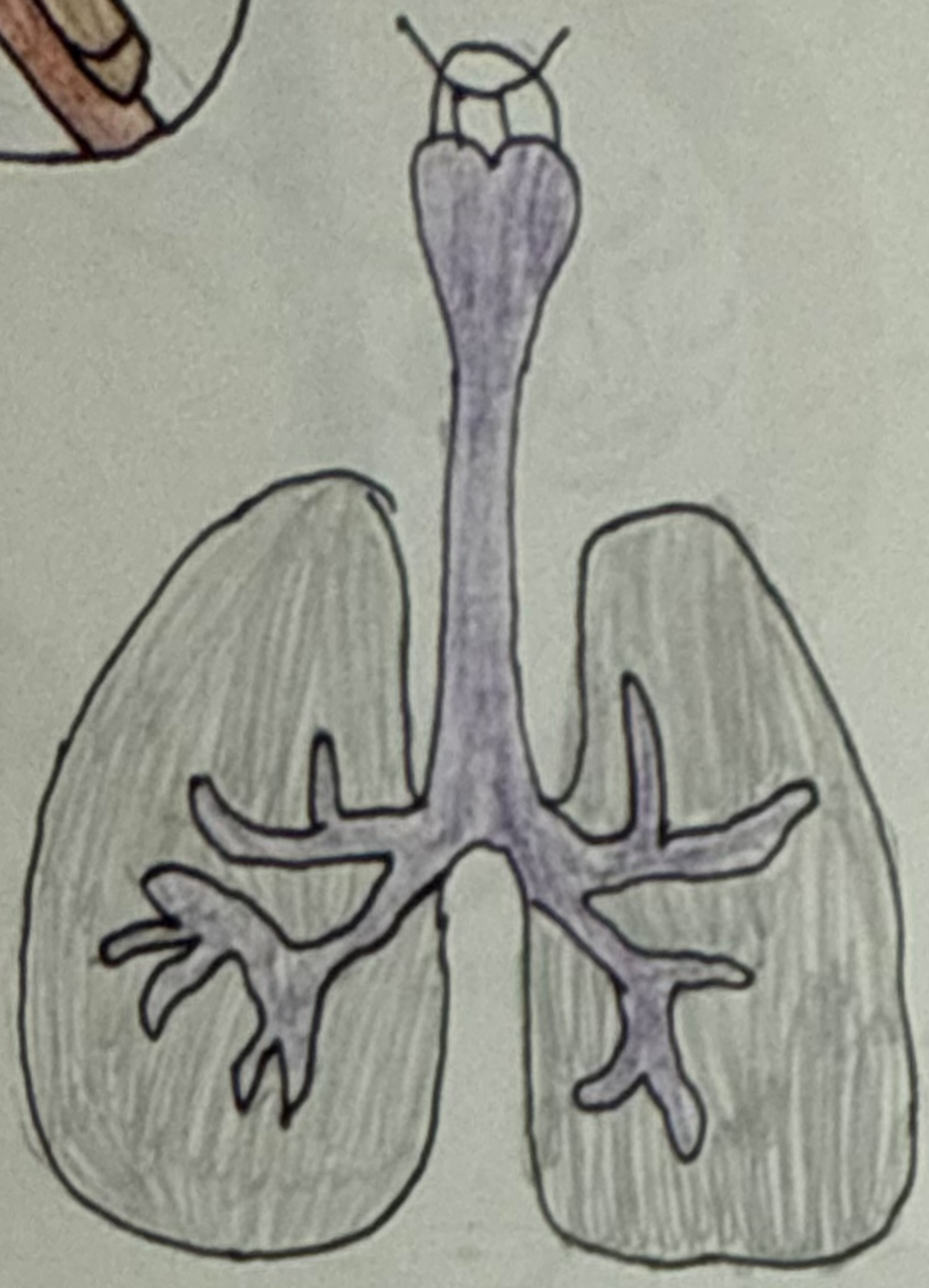

Жыл сайын жер бетінде темекіден 3 миллион адам, яғни, темекінің улы әсерінен 13 секунд сайын бір адам өледі екен.

Шылымға әуестенген жастар ұмытшақ келеді және олардың оқу үлгерімі тіпті ақыл-ойы кемиді.

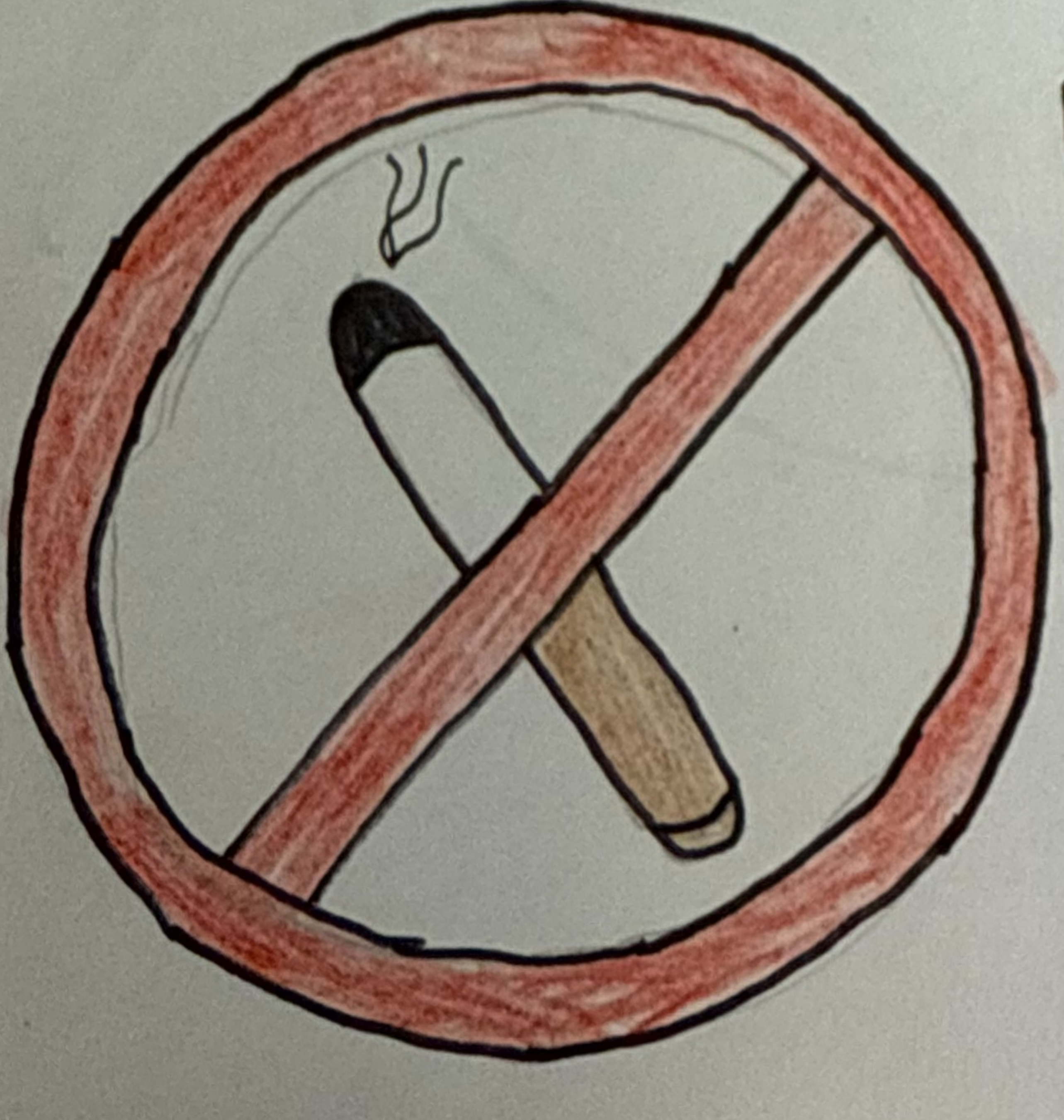

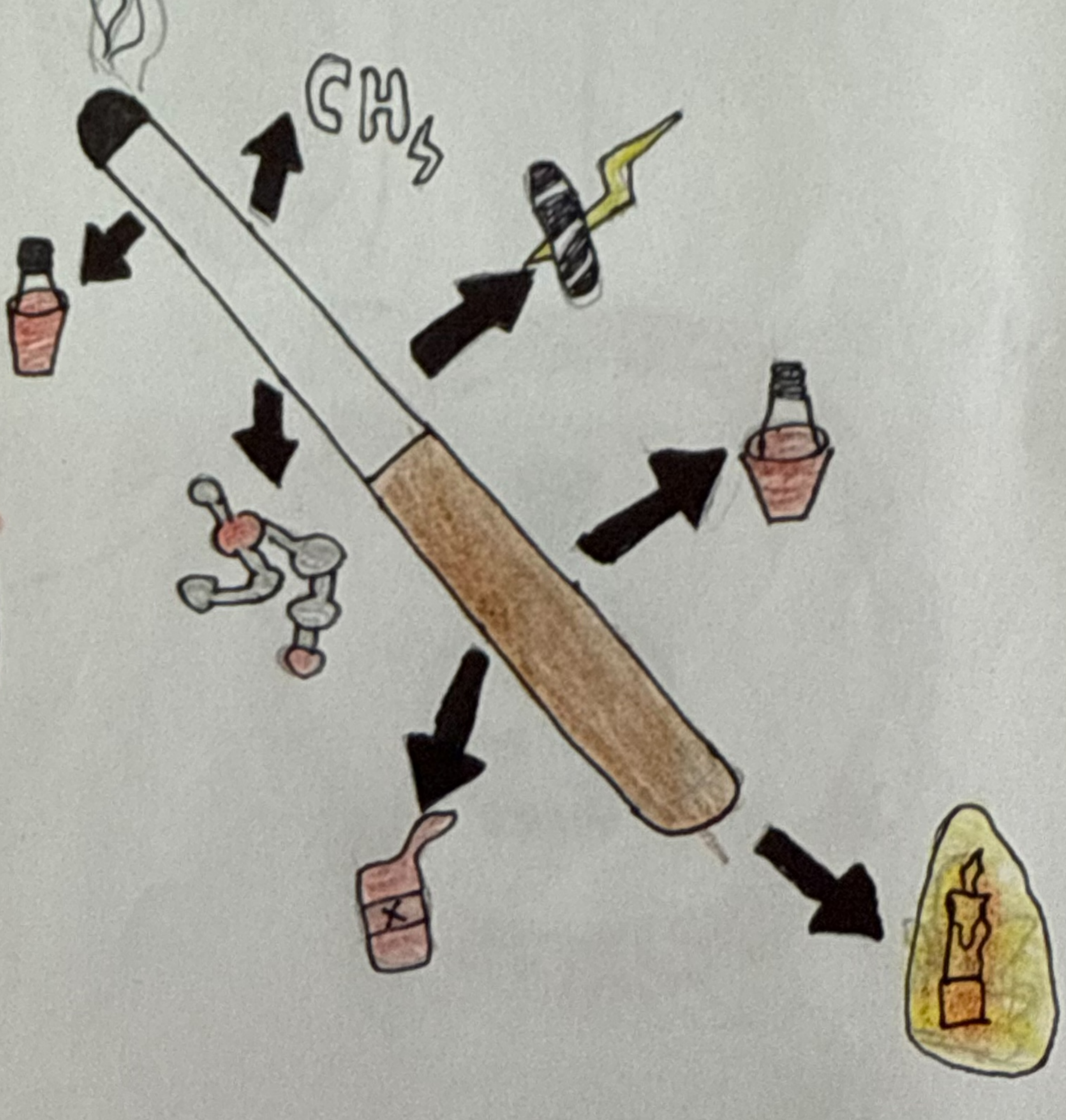

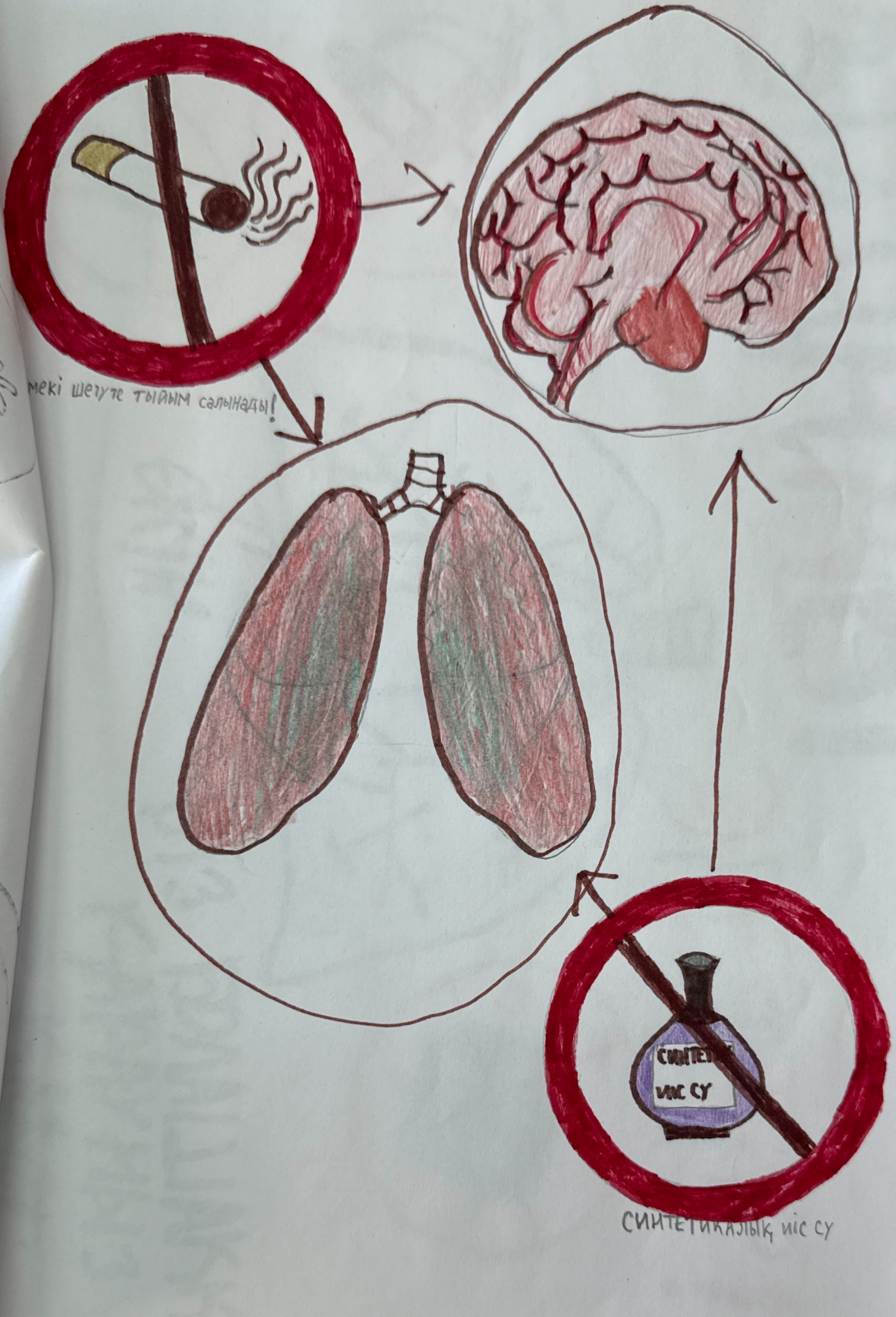
мекі шегуге тыйым салынады!
ИИС СУ
СИНТЕТИКАЛЫҚ ИІС СУ

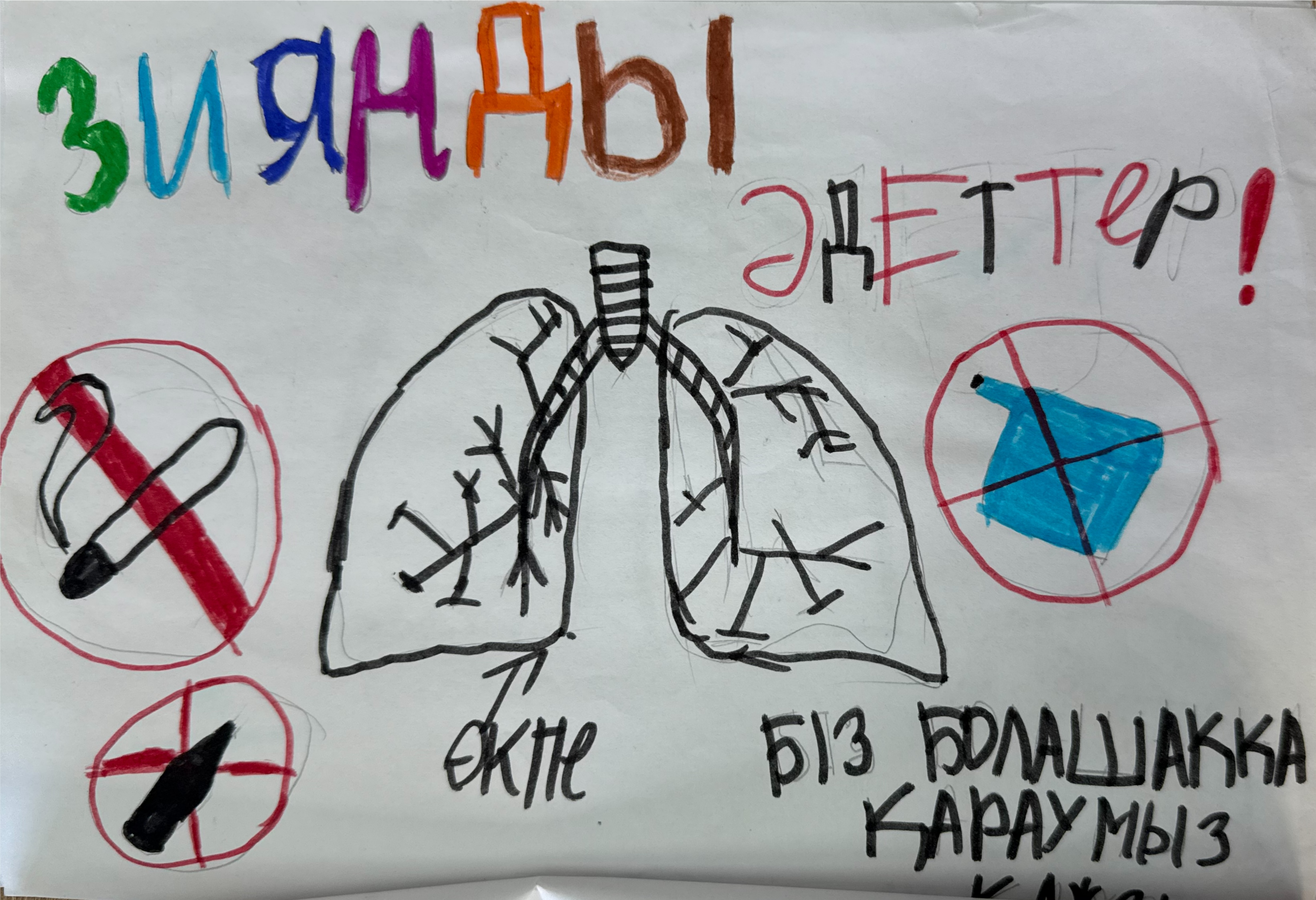
ЗИЯНДЫ
ӘДЕТТЕР!
ӨКПЕ
БІЗ БОЛАШАККА
КАРАУМЫЗ

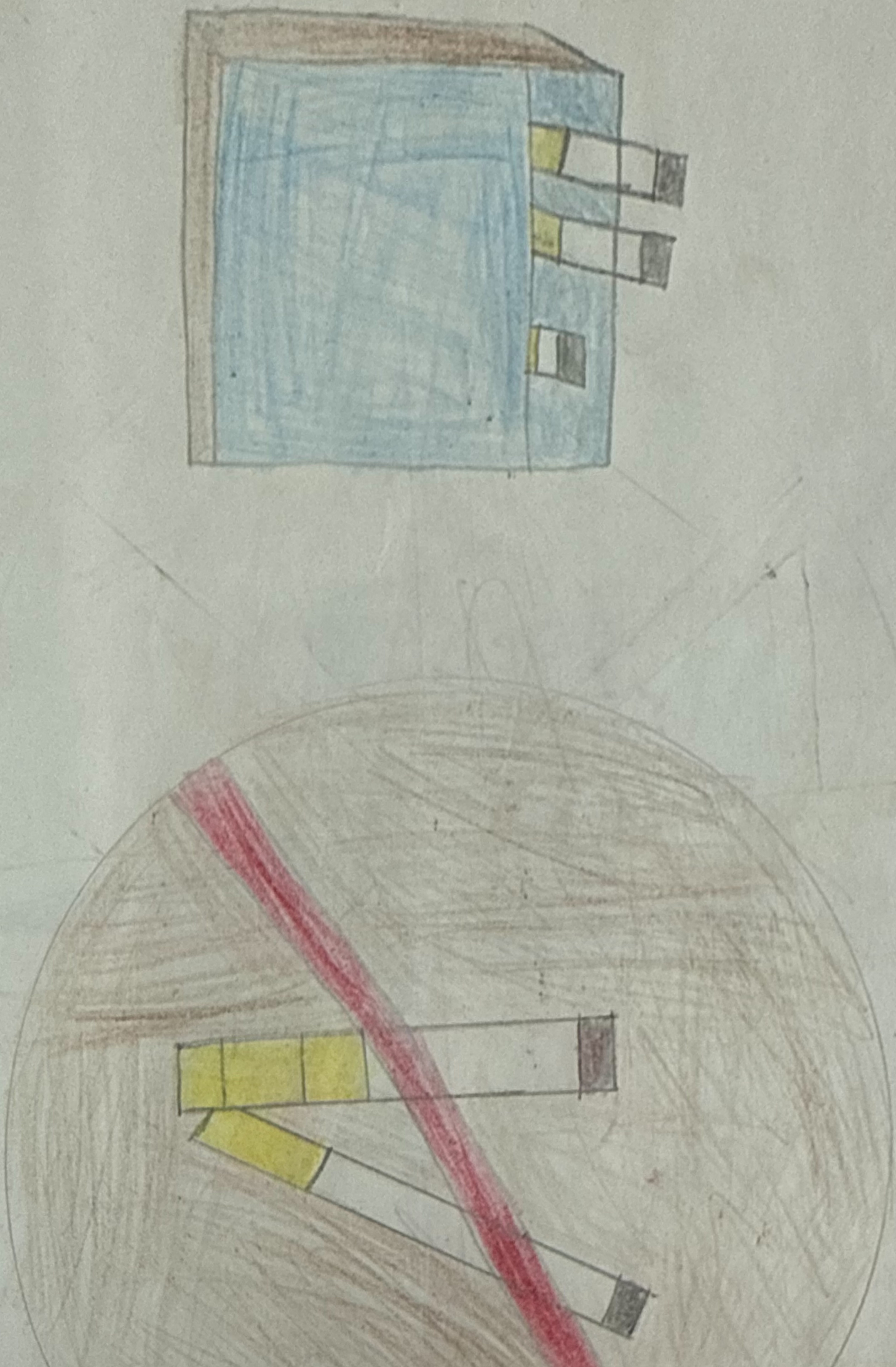

№46 Абай атындағы ж.б.б.мектебінде

09.02.2024ж өткен

«Домбыра қазақ халқының- жаны» челенджінің мәліметі

Музыка пәні мұғалімі:Байжигитова

2023-2024 оқу жылы

Мақсаты:

1. *Оқушылардың эстетикалық мәдениетін көтеру; .*
2. *Ұлттық мұраны қастерлеуге, қазақ тілін,мемелекеттік рәміздерді құрметтеуге, татулық, келсім, ынтымақ және ел бірлігін сақтауға отаншылдық пен мемелекетшілдікке тәрбиелеу.*
3. *Жақсылыққа игілікке бой түзеуге абыройлы болуға ар ұждан намыс,жауапкершілік мейірімділік қамқорлық пен әділдік қасиеттерін жоғары ұстауға баулу және адами мәдениетін қалыптастыру.*
4. *Өнерге баулу, өнердегі әсемдікті танытып,рухани дамыту. ойдың тазалығын және эмоцияионалды тұрақтылыққа баулу*

Күтілетін нәтиже:

.Осылай ұйымдастырған мәдени көпшілік шаралар оқушыларды ортақ бір іске, мақсатқа топтастырып,достыққа ынтымаққа жетелейді.

оқушы : Екі шектің бірін қатты,
Бірін сәл-сәл кем бұра,
Нағыз қазақ қазақ емес ,
Нағыз қазақ домбыра.

2 оқушы:Қазағым мұрасы
Аманаты домбыра,
Күмбірлеткен көңілді,
Күй қанатты домбыра.

3оқушы:Домбыра,домбыра,
Әнге қосыл жандыра
Күйге бөлеп даланы,
Тыңдаған ел халқыңа.

4оқушы:Құрманғазы бабамның,
Күйін шерткен домбыра,
Динадайын анамның,
Сырын шерткен домбыра.

Түркістан облысы,Келес ауданы,Ошақты ауылы

№ 46 Абай атындағы жалпы орта мектебі

Ашық сабақ

Тақырыбы:Бұйым дайындау.(шынжыр,басқатырғыш ойындары).

Мұғалім: Сабденов А

2023-2024 оқу жылы.

Тексерілді: ДОІЖО.

...нім:	**Дизайн және технология**
...дагогтің Т.А.Ә.	**Оқытушының аты-жөні:Сабденов.А.**
...ні:20.02.2024ж	**Мектеп:№46. Абай. Пәні:Коркем еңбек.**
...ныны:5 а	**Қатысушылар саны: 9** | **Қатыспағандар:**
...бақтың тақырыбы:	Бұйым дайындау. (шынжыр, басқатырғыш ойындары, жануарлардың пішіндері)
...бақта меңгерілетін оқу ...қсаттары	5.2.3.1-Өлшем мен белгілеу негізінде орындалған бұйым дайындау үшін материалдарды қол құралдарымен өңдеу 5.2.3.2-Түрлі конструкциялық, табиғи және жасанды материалдардан қарапайым бұйым дайындау 5.2.6.1-Қауіпсіздік техникасын қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану
...абақтың мақсаты:	• Алынған өлшемдер арқылы бұйым дайындауға қажетті материалдарды қол еңбегі құралдарымен өңдеу; • Әр түрлі материалдардан дайын өлшемдер негізінде қарапайым бұйымдар дайындау;

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/уақыт	Педагогтың әрекеті	Оқушылардың әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Басталуы 10мин Ұйымдастыру. Алдыңғы білімді еске түсіру.	Ұйымдастыру кезеңі. Оқушылармен сәлемдесу. Психологиялық ахуалды қалыптастыру. Назарларын сабаққа аудару. Ыстық орындық әдісі өткен сабақты пысықтау,сұрақтар қою. Тақырып мазмұнын ашу мақсатында төмендегідей ***сұрақтар қойылады***: Сым темір қандай материал? - Сым темірмен жұмыс жасағанда қандай қауіпсіздік ережелерін сақтау керек? - Сым темірді не үшін пайдаланады? - Сым темірдің қандай қасиеті бар? - Сым темірді ию немесе майыстыру үшін қандай құралдар керек? -	Оқушылар амандасып ,бір-біріне сәттілік тілейді. Сұрақ жауап арқылы оқушылар қайталау сұрақтарына жауап береді	**Қалыптастырушы бағалау:** Бірін –бірі бағалау.	Оқулық,цифрлық ресурстар

Ортасы **Жаңа білім.** **25мин** Бекіту.	**Жаңа сабақты сабстамас бұрын** Бұйым жасаудың технологиясы: 1. Әрбір бөлшекке қанша сымның жұмсалатынын нақты есептеу. Қолдан шынжыр тоқуда жұмсақ сым қолданылады. 2. Әр топта бас қатырғыш жасау 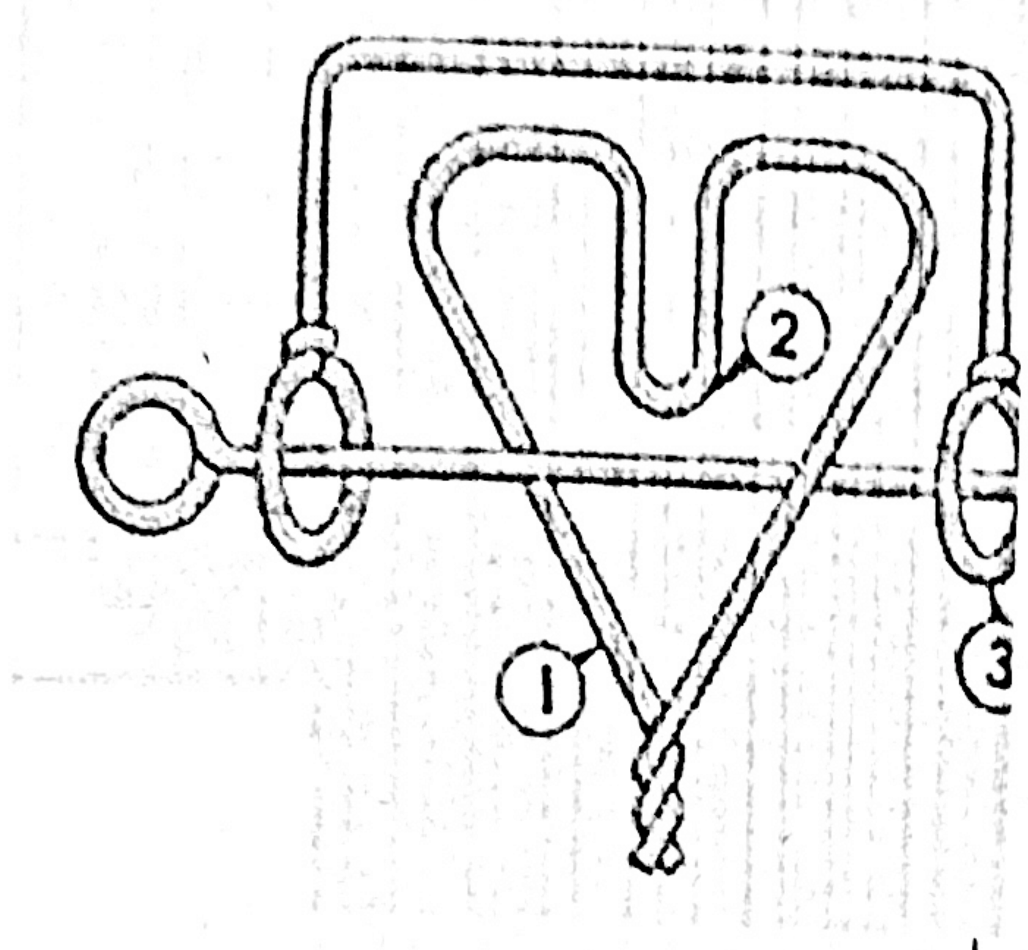 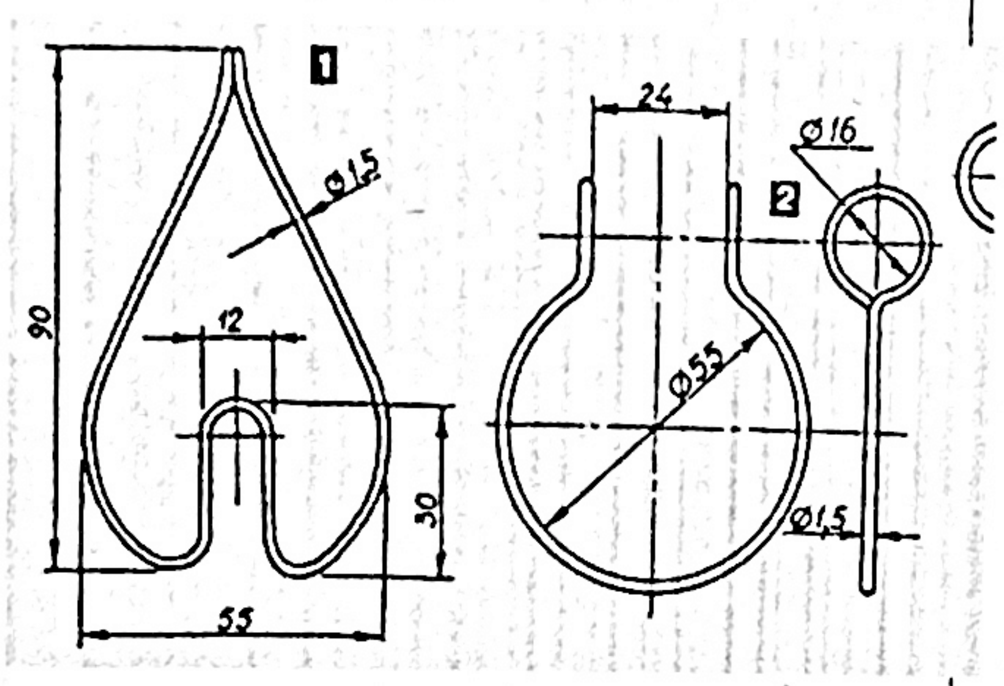 Сым темірді өрнектер бейнесіне келтіру өте сезімталдықты, іскерлікті талап етеді. Мұнда сымның калыңдығы да ескеріледі. Өрнектердің шағын бөлшектері жіңішке сымнан, ал күрделі бөліктері жуан сымнан жасалады. Оқушылар сымтемір материалын зерттеу үдерісінде бүгу, сындыру, кесу жұмыстарын жасаулары мүмкін. Бір біріне қолдау көрсетуі үшін олар жұппен де жұмыс істей алады.	Оқулық және қосымша ақпараттар		*Шынжыр жасау:* https://www.youtube.com/watch?v=CL0cXI4f_qo 1) http://www.architectureartdesigns.com/33-amazing-diy-wire-art-ideas/ 2) https://www.youtube.com/watch?v=Q3B3Ay_D19I http://igrushka.kz/vip85/podpro.php Көшірме қағаз, А4 форматы,

Сымтемірден жануарлар пішінін жасау үшіноқушылар өз альбомдарында суреттер салады. Оларды қызықтыру мақсатында оларға өздері жақсы көретін үй жануарлары мен құстары, аңдар мен теңіз жануарларының бейнесін жасатқызамыз. Осыдан кейін барып олар **жеке жұмыс бастайды** ***Мысалы:*** 1. эскизді жасау; 2. сызба сызу (өлшемдер қою); 3. бұйымды жасау; 4. ТҚЕ –не нұсқау беру. 1. Әр оқушыға өз альбомдарында жақсы көретін жануардың эскизін салдыртамыз. 2. Эскиз үзіксіз сызық түрінде ғана салынады. Себебі сым темірді сызық бойымен иіп отыруда қажет болады. 3. Салынған суреттегі сызықтар бойымен сымды иіп, белгілі пішінге келтіру. 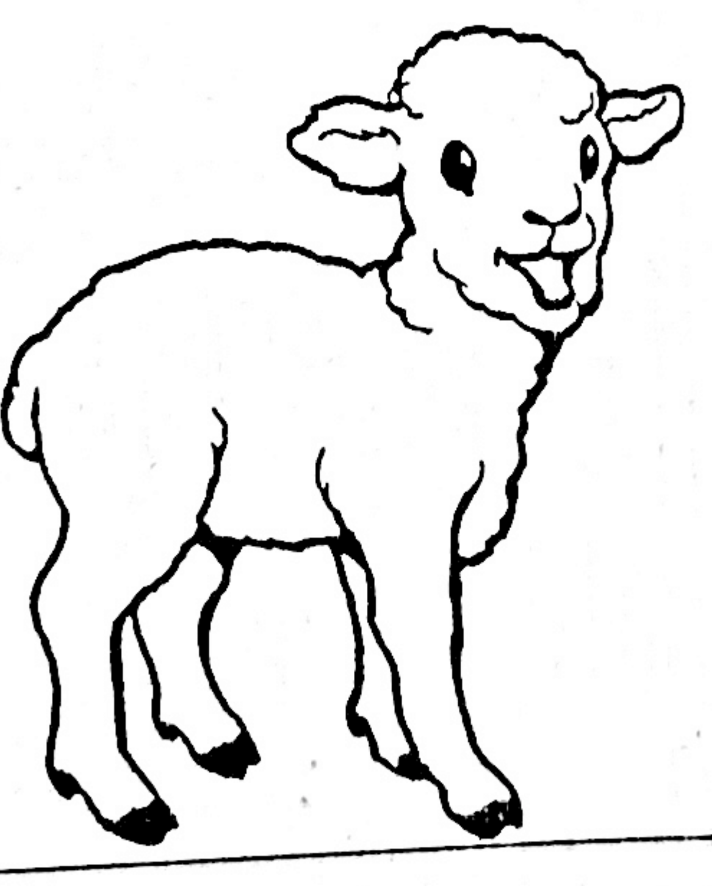			қалам, сызғыш, ара, қылара, зімпара, темір кесетін қайшы, егеу, балға.

Аяқталуы **Кері байланыс. 10мин**	Кері байланыс Бұлттар арқылы 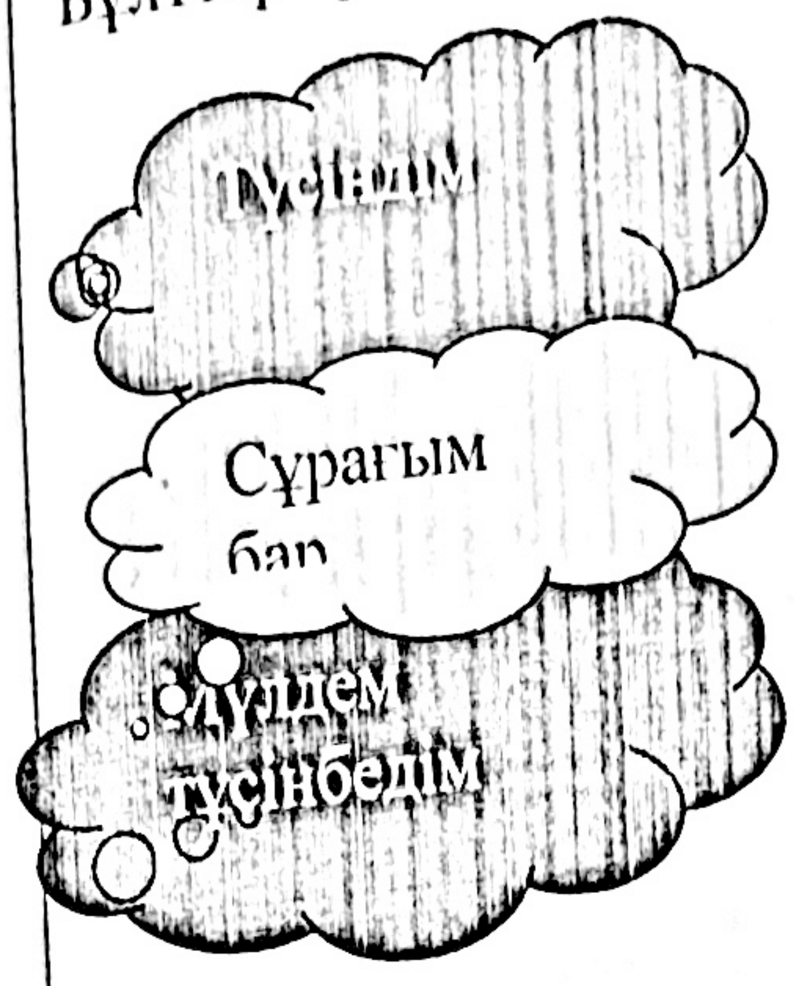 	Оқушылар бүгінгі сабақты қандай деңгейде түсініп,білгендерін бұлт түстері арқылы біле аламыз.	Оқушылар дың таңдаған түстеріне пікір қалдыру.	Қағаздан жасалған бұлттар

Қосымша ақпарат	
Сабақ бойынша рефлексия Сабақ мақсаттары/оқу мақсаттары дұрыс қойылған ба? Оқушылардың барлығы ОМ қол жеткізді ме? Жеткізбесе, неліктен? Сабақта саралау дұрыс жүргізілді ме? Сабақтың уақыттық кезеңдері сақталды ма? Сабақ жоспарынан қандай ауытқулар болды, неліктен?	

№46 Абай атындағы жалпы орта мектебі

Баяндама

Тақырыбы: *«Былғары материалдарын көркемдеп өңдеу»*

Орындаған:*Нақыпбаев Сәкен*

2023-2024 оқу жылы

1. Таза былғары жануардың терісін өңдеу арқылы өндіріледі, оның талшықты құрылымы бар.
2. Жасанды былғары полимерлі материалдан өнеркәсіптік жолмен өндіріледі.
3. Велюр – сыртқы беті зақымдалған хром былғары түрлерінің бірі. Нәтижесінде ол күдері астына дұрыс емес жағына тығылды.
4. Лайка – икемділігі мен жұмсақтығы бар былғары. Ол ұсақ малдың, қой мен ешкінің терісінен жасалады.
5. Күдері - бұлан, бұғы немесе жабайы ешкі терісінен май илеу арқылы жасалған былғары. Барқыт тәріздібеті мен жұмсақтығы, алдыңғы жағында қысқа барқыт қада бар.
6. Ороек - жоғары серпімді жұмсақ былғары. Жаңа туған бұзаулардың терісінен жасалған.
7. Өсу – жас малдың терісі. Алайда ол бұзау сияқты серпімді емес, өйткені жануар енді сүтпен емес, өсімдік тағамдарымен қоректенеді.
8. Саффиано - сәл күйдірілген ешкі терісінен жасалған. Ол өте жұмсақ және жұқа, әртүрлі түстермен келеді.
9. Шеврет - тығыз және бір мезгілде серпімді тері. Қой терісінен хром илеу арқылы өндірілген. Оның қалыңдығы 0,6 мен 1,2 мм аралығында.
10. Chevro – ешкі терісінен хроммен иленген тығыз және жұмсақ былғары. Оның ерекше өрнегі бар және қалыңдығы 0,4-1 мм.
11. Жорғалаушылар терісі - бірегей үлгі, жоғары сапа және жоғары баға.

Былғары өнері дегеніміз не?

Бұл адамдар бірінші болып аяқтаған материал. Әрине, ол бастапқыда тұрмыстық мақсатта пайдаланылды. Кейіннен ою, аппликация сияқты әшекейлеудің сәндік әдістері пайда болды. Тоқыма өнері ашылғаннан кейін де былғары әлі күнге дейін белдік, сөмке, сауыт және аяқ киім жасаудың негізгі материалы болып табылады.

Киінудің үш негізгі кезеңі бар. Дайындық жұмыстары – теріні тазарту және тазалаудан кейін тері былғары деп аталатын иленбеген жартылай фабрикатқа айналады. Белгілі бір былғары түрі жасалғанына байланысты оның ерекше қасиеттері бар. Осыдан кейін шикізаттың құрылымы илеу арқылы бекітіледі. Беру үшін әрлеу процедуралары орындаладыжалаңаш физикалық, технологиялық және басқа қасиеттер, сондай-ақ қалаған сыртқы түрі.

Түрлі ұлттардың тері өңдеу технологиясының өзіндік ерекшеліктері бар. Теріні ыдыратудың негізгі мақсаты терілерді шіруден және шіруден сақтау болды. Өңдеудің ең көне түрі - альдегидті илеу. Ол өсімдіктердің жануынан теріні түтінде ұстаудан тұрады. Көшпелілер оны мал майымен, ал үндістер май мен жұмыртқа қоспасын ысқылаған. Осыдан кейін материал сумен жуылып, дөңгелек тастармен иленген. Бұл майды тотығу тәсілі болды.

Табиғатта кездесетін әрбір шикізаттың өзіндік ерекшелігі, өзіне тән физикалық, механикалық қасиеттері болады. Мысалы, тасқа тән қасиет өте қатты, ағаш — берік, майысқақ, жүн — жұмсақ, жылы, тері мен былғары — созылғыш, жұмсақ әрі жылы. Міне, әр заттың әрқайсысының осындай ерекше қасиеттерін анық білу бұл шикізаттардан тұрмысқа қажетті бұйымдар жасауды меңгеруге жәрдемдеседі.

Былғары дайындалатын бірден-бір шикізат — тері. Теріден был- ғары дайындау өте күрделі, әр адамның қолынан келе бермейтін іс. Теріден былғары жасаудың әр халыққа тән өңдеу, сұрыптау әдістері бар. Қазақ халқы да тері өңдеудің бірнеше түрлерін игерген. Жа- нуарлар мен андардың түрлеріне, тегіне, шикізаттың илену негізіне байланысты былғарыдардың түрлері мен атаулары бірнеше топқа бөлінеді.

Біз ертеден қалыптасып, ел арасына кеңінен тараған, сон- дай-ақ қоғамдық өндіріс орындары арқылы өңделіп алынған былғарылардың атгарына қысқаша тоқталайық. "Хром" — мал терілерін хроммен өңдеуден шыққан атау. Ертеде қой, ешкі, бұзау терілерін хроммен өңдеу әдістерін хром қанықпасы деп атаған. Хроммен олардан басқа жылқы, құлын, өгіз терілерін, күдеріні өңдеген. Осы хромнан басқа өндірістік негізде кеңінен алынып, қолданылып жүрген мынандай былғары түрлері бар: шегірен, сақтиян, күдері, шылғи, тері. Бұл терілердің сапасы жоғары, төзімді болады.

Шегірен — (түркінің "шегр" деген сөзінен) малдың жон терісі, жұмсақ, май сіңдіріліп, әр түсті бояулармен өңделген былғары. Қой, ешкі, тай-жабағы терілерінен өндіріледі. Ол сыртқы киім, аяқкиім, кебіс, мәсі тігуге қолайлы.

Сақтиян — (парсының "сақтян" деген сөзінен) жұқа, жұмсақ, созылмалы, май мен өсімдіктердің нәрлерін сіңдіріп, бояу арқылы өңделген өте жақсы былғары. Негізінен ешкі, қой, бұзау, құлын, елік терілерінен алынады. Жеңіл аяқкиім, сөмке, қоржын т. б. бұйымдар тігу үшін пайдаланылады.

Күдері — бұғы, ешкі, елік терілерінен май сіңдіре өңделген былғары қанықпасы. Күдерінің сәндік үшін сыртқы жүн жағын емес, оның астыңғы жұмсақ барқыт тәріздес түкті жағын пайда- ланады. Онан сәнді әсем киімдер, аяқкиімдер, қолғап, сөмке тігіледі. Түгі қоюланып шығу үшін, оны пайдаланар алдында түкті жағы- нан ысқылап уқалаған жөн. Күдерінің бұдан басқа өндірісте өндірілетін түрлері көп. Кейде фабрикада ірі қараның терісінен қақ жара кесіп, астыңғы астарының түгін шығара қатты ысқылап та, іске қоса береді, бірақ ол ұсақ малдардың терілерінен алынған был- ғарыға қарағанда қатты, жөнді созылмайды, түгі де онша шыға қоймайды. Сапасы төмендеу болады.

Қайыс — жүні сылынып алынып, иленген ірі қара малдың терісі. Майлап кептіріп, талқыға салып, созады, жұмсартады. Қайыс ат-тұрман, ер-тоқым жабдықтарында кеңінен қолданыла- ды. Қамшы, белдік, айыл, жүген, құйысқан, өмілдірік, тартпа өруге қолайлы. Қайысты бірнеше таспаға бөліп, өрімнің сан алу- ан түрлерін өруге болады. Жақсы созылады, жұмсақ.

Қайыстан торсық, сөмкелердің неше түрлерін жасаған ше- берлер халық арасында көп болған. Оның өрім жолдарын жоғар- ғы сыныптарда үйренесіңдер.

Енді қысқаша малдың терісіне тоқталайық. Ол үш қабаттан тұрады: сыртқы жүні, негізгі тері бөлігі, ішкі майлы көк ет пен шелді бөліктері. Жүн, ол қылшықтардың қалталары арқылы теріге "бекітілген". Теріні пайдалануға байланысты, кейде жүнін сылып, қырып, не жидітіп түсіріп илейді. Теріден былғары алғанда жүнін сылып немесе қырып алып тастайды. Терінің орталық бөлігі қажетке жарамды бөлігі. Оның бетінің түр-түсі де әр малдың жүні мен қылшығының жуан-жіңішкелігіне, терінің қай малдан алынған- дығына байланысты, түрліше болып келеді. Теріні өңдеу, илеу кезінде қырғының көмегімен жүн мен шелден, көк еттен әбден тазартады.

Былғары – жұмысқа икемді табиғи, экологиялық таза материал. Ол жұмсақ, ұстағанда жағымды, төзімді. Онымен жұмыс істеу өзіңіздің шығармашылық қабілетіңізді көрсетуге және қажетсіз, ескі заттардан бірегей бұйымдар жасауға мүмкіндік береді. Мақалада теріні көркем өңдеу деген не екенін қарастырамыз.

Қазақ қоғамында күнделікті тұтынатын заттар мен сәндік бұйымдарды қолөнершілер жасайтын болған. Қолөнершілер қарапайым еңбек құралдарының көмегімен тұрмысқа қажетті мүліктер, музыкалық аспаптар, қару-жарақ, құрал-саймандар жасаған.

Қазақстанда көшпелі шаруашылықтың қажетіне сай қолөнершілер мал шаруашылығына керекті желі, шылбыр, ноқта, бұршақ, жүген, құрық, бұғалық, тұсау, өре, шідер, кісен , қада, ер-тұрман жасаумен шұғалданды. Сонымен қатар олар, құмнан, тастан, саздан құмыра, көзе, ыдыс-аяқ жасаған.

Ал мүйізден, сүйектен, мал мен аң терісінен, ағаштан әшекейленген нақышты ыдыс-аяқ, дүние-мүлік, музыка аспаптарын құрастырған. Темір мен мысты пайдаланып қылыш, найза, қанжар, айбалта, күрзі секілді қарулар соққан.

Қазақ халқының қолөнерінде ши орау, кесте тігу, өрмек тоқу, киіз басу, сондай-ақ, моншақ, білезік, сақина, сырға, алқа, шолпы сияқты зергерлік бұйымдар жасау кең дамыды. Матадан, киізден тұс кілемдер, басқұрлар, тұскиіздер, т.б киіз үйдің сәндік жасаулары дайындалды.

Қазақ халқының тұрмыс-тіршілігінде, шаруашылығында тері өңдеу өнері маңызды орын алған.

Аң терісін өңдеу. Аң терісін бітеудей, мес қылып қояды. Ол үшін өткір пышақпен тіліп, теріні аяқтарынан бастап басына қарай айналдыра сыпырып, бас терісімен бірге алады. Теріні жарамсыз етіп қоймау үшін пышақ тигізбей, саусақпен, жұдырықпен іреген дұрыс. Содан соң оны жылы күйінде тұздайды. Тұз сіңген соң арнаулы кергішке керіп қойып кептіреді.

Кергіш — жануарлардың терісін кигізіп, керіп кептіру үшін қолданылатын құрал. Оны бұтағы аша болып өскен ағашты өңдеп, ашасының арасына көлденең кергіш ағаш бекітіп, кәдімгі «А» әрпіне ұқсатып жасайды.

Жануарлар терісінің ірі немесе ұсақтағына орай кергіш те әртүрлі көлемде әзірленеді. Оған бітеудей сыпырылып тұздалған аң терілерін кигізіп, арасына киіз, сабан, т.б заттарды толтырады. Бұлай істеу теріні қалыпқа түсіріп, қуысына ауа кіруін қамтамасыз етеді.

Аң терісінің *(түлкі, қарсақ, қоян)* төрт түлік малдың терілерінен айырмашылығы — жұқалығы. Терінің ішкі жағына айран немесе сарысуға ұн қосып (қара бидайдың ұны) арнайы и жағып, бір-екі тәулік жылы жерде ұстайды. Қоян, түлкі, қарсақ, бұлғын, т.б аң терілері өте жұқа болғандықтан иді жылдам сіңіреді. Әбден иі қанған теріні тазартып, уқалап, созғылап жұмсартқан жөн. Иі қанып жұмсарған тері ақ түсті әрі жұмсақ келеді. Олардан бас киім, жаға, т.б заттар тігуге болады.

Мал терісін илеу. Тері илеу үшін алдымен **«малма»** деп аталатын сұйық затты даярлайды. Ол үшін ұйыған айранды дорбаға құйып, аузын байлап, астына ыдыс қойып, іліп қояды. Сонда айран сүзіліп, сары суы ыдысқа жиналады. Алынған сары суға ұн, кебек қосып араластырып, ашытады. Мұны малма дейді.

Осы малмаға теріні салып, бетін қақпақпен жауып, үстінен таспен бастырып тастайды. Иде жатқан теріні күніне үш-төрт рет аудастырып, сапсып отырады. Жиі сапсып отырмаса, теріге и толық сіңбей, әр жері көк аязданып, қатқыл болып қалады. Ондай жағдайда үстемелеп ұн, кебек, сары су қосып, теріні тағы да біраз уақыт малмаға салып, жылырақ жерге қойып, жиі-жиі аудастырып, идің жақсы сіңуін қадағалайды. Жылқы терісіқалыңдығына қарай малмада шамамен 15-20 күндей жатады.

Солтүстік халықтарда және Үндістанда бұл процесс шөп және көкөніс қайнатпаларының көмегімен жүзеге асырылды. Бұл әдіс көкөністерді илеу деп аталады. Азия елдерінде басқа түрі қолданылды. Алюминий илеуі ұн, тұз, жұмыртқаның сарысы және алюминий алюминийін араластыру арқылы жасалды, содан кейін былғары алынған композициямен өңделді.

Қызықты фактілер

Былғарыны көркем өңдеу тарихы ежелгі дәуірден басталады.

Алғашқы адамдар ауа райының қолайсыздығынан қорғану үшін жануарлардың терісін пайдаланған. Дегенмен, ылғал мен температураның әсерінен олар ұзаққа созылмады. Сондықтан бүгінгі күнге дейін осы материалдан жасалған бірнеше бұйымдар ғана сақталған. Уақыт өте келе адамдар теріні өңдей бастайды, оның өмірін ұзартады. Мысыр қабірлерін қазу кезінде біздің дәуірімізге дейінгі 5 ғасырдағы жартастағы суреттер табылды. е., ол киіну процесін көрсетеді.

Ол кездегі шеберлер былғарыдан ыдыс-аяқ, қап, аяқ киім, киім жасай бастайды. Жақтаудың үстіне созылған терілер навигация құралы ретінде қызмет етті. Көшпелілер де осыған ұқсас принцип бойынша тұрғын үйлер салып, жауынгерлерге теріден қалқандар жасаған. Кейінірек қолөнершілер шеберліктерін арттырып, материалды өңдеуге шығармашылықпен қарай бастайды. Тутанхамон мазарынан алтынмен кестеленген киімдер, тері аппликацияларымен безендірілген тұрмыстық заттар және т.б. табылды.

Римдіктер б.з.б 1 ғасырда е. теріні өңдеудің осындай әдістерін қолдана бастады, бұл оны пергамент ретінде пайдалануға мүмкіндік берді. Олар парақтарды бекітіп, кітапқа ұқсайды. Кейін кітапты түптеу дамыды. 10 ғасырдан бастап мұқабалар көркем бедермен, мөрлермен және гравюралармен керемет безендірілген. Бүкіл түптеу ою-өрнекпен жабылған. Ол қарапайым геометриялық пішіндерді, жануарларды, өсімдіктерді және т.б. бейнеленген.

Готикалық стильдің өркендеуімен гравюра техникасы кең тарады. Ол күрделілігімен ерекшеленді және оны тек білікті шеберлер жүргізді. Бүгінгі күнге дейін готикалық кезеңнің аман қалған бұйымдары өнер шедеврлері болып саналады және олар әлемнің ең жақсы мұражайларында сақтаулы.

Қайта өрлеу дәуірінде былғарыдан көркем өңдеу әдісі (фотосуретті мақаладан көруге болады) талғампаз бедерлеу танымал болды. Объектілерде мифологиялық кейіпкерлердің бедерлі бейнелері бейнеленген. Барокко стилі былғарыдан жасалған тұсқағазды сәнге әкеледі. Алдымен олар Солтүстік Африкада, кейін Испанияда өндірілді, ал 17 ғасырда олар Еуропада кеңінен қолданылды. Классицизмнің пайда болуымен былғары өңдеуде жаңа тенденциялар пайда болмады, дегенмен 19 ғасырда модернизм, гравюра, интарсия жәнеалтын жалату.

Гравюра және аппликация

https://i.designhomebox.com/images/002/image-5970-7-j.webp

Былғарыны көркем өңдеудің бұл түрі тек тоқыма, юфт, шора сияқты тығыз материал түрлерінде орындалады.

Гравюра келесідей орындалады. Кескішпен суланған терінің алдыңғы бетіне үлгі қолданылады. Осыдан кейін металлнысан ұяшықтарды кеңейтіп, бояумен толтырады. Басқа гравюра әдісі пирографты қолдануды қамтиды. Соңғы үлгі, оның түсі мен қалыңдығы негізінен құрылғы инесінің қыздыру дәрежесіне байланысты.

Былғарыдан ою

Киімге аппликация жұқа былғарыдан негізге дейін сәндік элементтерді тігу арқылы жасалады. Кәдесыйлар, панельдер және басқа интерьер заттарын жасау үшін бөлшектерді материалдың барлық түрінен жасап, негізге желімдеу керек.

Intarsia

Бұл әдіс тізімдегі ең көнелердің бірі. Бұл мозаика немесе инкляция сияқты. Үлгі бойынша тері боялып, бөлшектері қиылады. Содан кейін олар сүйек желімімен немесе PVA-мен тоқыма немесе ағаш негізге жабыстырылады. Intarsia панельдер, зергерлік бұйымдар, кәдесыйлар жасау, жиһазды безендіру үшін қолданылады.

Батика, тоник, шам өңдеу, қуыру

Аяқтаудың тағы бірнеше қызықты жолдарын қарастырайық:

1. Ою-өрнекті табиғи былғары бетіне балқытылған парафинмен жағу әдісі батик деп аталады. Жабудан кейін түсті сызба жасалады, ал балауыз бар жерлер өздерінің қол тигізбеген көрінісін сақтайды. Бояу аяқталғаннан кейін балауыз доғал затпен жойылады.
2. Бояу оттықпен орындалады. Алдымен теріге эскиз қолданылады, содан кейін инемен ою-өрнек сызықтары сызылады. Иненің қызуы мен басу күшіне байланысты негізде әртүрлі реңктердің кескіні қалады.
3. Өте қарапайым және әдеттен тыс әдіс - материалды шамға өңдеу. Элементтер шаблонға сәйкес кеседітері. Алдыңғы жағынан үшкір затпен кішкене кесулер жасалып, шамның жалынының үстінен жеңіл қағады. Бұл әдіс өсімдіктердің жапырақтарында, гүл жапырақтарында тамырларды модельдеу үшін ең қолайлы. Осылайша өру үшін сымдарды өңдеу ыңғайлы.
4. Қуыру - термиялық өңдеудің тағы бір әдісі. Материалдың дұрыс емес жағы қалаған температураның ыстық қуырғыш табаға қойылады. Көп ұзамай бетінде шеңбер пайда болып, өнімге дөңес пішін береді. Қуыру көбінесе көлемді бөлшектерді жасау үшін қолданылады.

Драпия

Алтайда жүргізілген қазба жұмыстары кезінде біздің дәуірімізге дейінгі 5–1
ғасырларға жататын тері бұйымдары да табылды. д., әбзелдер, ыдыстар,
жәшіктер сияқты. Славяндар арасында тері илеу өнеркәсібі жақсы дамыған,
бірақ аз ғана заттар біздің заманымызға дейін сақталған. Негізінен аяқ киім және
басқа тұрмыстық заттар.

https://i.designhomebox.com/images/002/image-5970-2-j.webp

Бәрі қандай

Былғары өңдеу құралдары ерекше емес. Олардың көпшілігі кеңінен
қолданылатын тұрмыстық заттар.

https://i.designhomebox.com/images/002/image-5970-3-j.webp

Былғары өңдеу қадамдары

Кез келген өніммен жұмыс үш қадаммен орындалады. Тізбектеубұл:

Үлгі жасаймыз

1. Пішінін, түсін, әрлеуді және элементтерді біріктіруді жоспарлау.
2. Үлгі жасау. Тері үлгі бойынша кесіледі. Қажет болса, сәндік элементтерді де дайындайды.
3. Бөлшектерді қосу.
4. Өнімді аяқтау.

Содан кейін шынайы былғарыдан жасалған бұйымдарды өңдеу әдістері мен
ерекшеліктерін қарастырыңыз.

Тотығу

https://i.designhomebox.com/images/002/image-5970-4-j.webp

Былғары өңдеу кезеңдері

Бұл материалға беріктік, серпімділік және жақсартылған өнімділік беру үшін әртүрлі
заттарды қолдануды қамтитын былғары өңдеу әдісі. Тотығуға кіріспес бұрын, терілерді
концентрлі тұз ерітіндісімен сүртеді, бірнеше күн бойы суға және әк ерітіндісіне
малынған. Содан кейін теріде қалған бұлшықет-май және шаш қабаты жойылады. Содан
кейін материал жақсы икемділік пен беріктік үшін дәл осылай қайта өңделеді.

Бедер

https://i.designhomebox.com/images/002/image-5970-5-j.webp

Бұл өңдеудің әртүрлі түрлері бар. Өндірістік жағдайларда қалыптарды пайдаланып үлгіні экструдтау арқылы бедерлеудің бірнеше әдістері қолданылады. Сәндік бұйымдарды өндіруде ол арнайы теру штамптарымен және штамптармен орындалады.

бедерлі былғары

Былғарыны көркем өңдеудің тағы бір тәсілі (фотосурет мақалада берілген) – салмасы бар бедерлеу – келесідей орындалады. Рельеф элементтері тығыз негізден кесіліп, ылғалданған материалдың астына қойылады. Содан кейін контур бойымен бедерленген. Кішкентай элементтер астарсыз сығылады, рельефке қол жеткізіледітерінің қалыңдығын есептеу. Кептіру кезінде ол қатайтады және рельефін сақтайды.https://i.designhomebox.com/images/002/image-5970-3-j.webp

Термиялық бедер қыздырылған металл штамптары бар бөлшектерді экструдтау арқылы орындалады.

Тұқу және тоқу

https://i.designhomebox.com/images/002/image-5970-6-j.webp

Бұл былғары өнерінің ең көне әдістерінің бірі.

Перфорация өрнек түріндегі әртүрлі пішіндегі штамптармен тесіктерді кесуден тұрады. Бұл әдіс ашық композицияларды орындау үшін қолданылады, мысалы, зергерлік бұйымдар, панельдер немесе киімдерді безендіру.

терінің бұзылуы

Былғарыдан бау тоқу білезік, белдік, шілтер жасауда жиі кездеседі. Сөмкелер, киімдер және аяқ киімдер осылай аяқталады.

Пирография

Бұл әдіс жану сияқты көбірек таныс. Дәстүрлі нұсқада пирография тығыз былғары түрлерінің бетіне әртүрлі үлгілерді қолданудан тұрады. Бұл белгілі бір температураға дейін қыздырылған мыс штамптары арқылы жасалды.

Дайын кескін суретшінің шеберлігіне тікелей байланысты, сондықтан бұл техникада теріні өңдеуді үйрену өте маңызды. Жану құрылғысының мүмкіндіктері де маңызды рөл атқарады. Пирограф бұйымға жұқа және өте күрделі үлгілерді қолдануға мүмкіндік береді. Көбінесе бұл көрініс басқа әдістермен біріктіріледі: гравюра, бедерлеу және бояу.

Бұл әдіс теріні өңдеудің ең қарапайым және әдемі әдісі болып табылады. Бұл техника үшін, әдетте, материалдың жұмсақ түрлері таңдалады. Тері желіммен көп жағылған және негізге бекітілген. Кептіруді күтпестен, нобайға сәйкес дұрыс бағытта қатпарлар қалыптасады. Егер драп пайдаланылған былғарыдан жасалған болса, ол алдын ала тазартылады және қажет болса боялады.

Ұсынылған:

Абрамцево-Кудринская ағаш оюы: тарихы, технологиясы, ерекшеліктері

https://i.designhomebox.com/images/002/image-5978-j.webp

Мақалада біз өндірісті және болашақ балық аулауды ұйымдастырған Абрамцево-Кудринская оюының тарихын, технологиясын қарастырамыз. Оқырманды жалпақ рельеф пен геометриялық ою ойдағыдай үйлесетін жұмыс стилінің ерекшеліктерімен таныстырайық. Гүлді ырғақты ою-өрнекті сол кездегі тұрмыстық бұйымдардан көруге болады. Бұл шөміштер мен тұз шайғыштар, сәндік қораптар мен вазалар, үлкен табақтар мен тостағандар

Photoshop бағдарламасында фотосуреттерді көркем өңдеу

Заманауи технология ғасырында камералар да орын алады. Түрлі түсірілім жанрларына арналған линзалардың көптігі, сүзгілер және арнайы линзалар бірінші әрекетте дерлік керемет түсірілім жасауға көмектеседі. Бірақ мұнда да бұдан да жақсарғысы келетіндер бар. Осының арқасында фотосуреттерді көркем өңдеуге арналған әртүрлі бағдарламалар өте танымал. Олардың ең көп тарағанының атын бала да біледі. Әрине, біз Photoshop туралы айтып отырмыз

Мойын: өнімнің кесіндісін өңдеу. Трикотаж мойын өңдеу

Кейде жаңадан бастаған тігіншілерге бұйымның мойын сияқты бөлігін аяқтау қиынға соғады. Оны өңдеу - назар аударуды және дәлдікті қажет ететін өте қиын процесс. Оның технологиясы мақалада егжей-тегжейлі сипатталған

Кесу: пайда болу тарихы. Гофрленген қағазды және майлықты кесу техникасы: мастер-класс

Ұшты-ұшты техникасы қызығушылық пен таңдану сезімін тудыратын әртүрлі пішіндер мен өлшемдердің тамаша үлпілдек кілем суреттерін жасауға мүмкіндік береді. Мұндай күрделі көрінетін қолданбаларды балалардың орындауы екіталай. Егер команданың жұмысы дұрыс ұйымдастырылса, бәрі мүмкін, тіпті бірінші сынып оқушылары да ең күрделі суретті жеңе алса

Көркем кітаптар бұл не? Көркем кітаптар жасаудың танымал тақырыптары

Шығармашылығыңызды, көркемдік талғамыңызды дамытқыңыз келсе және бос уақытыңызды пайдалы өткізгіңіз келсе, көркем кітаптар жасап көріңіз. Көркем кітап дегеніміз не? Графикалық альбом (Ағылшын Artbook кітабынан) - альбом ретінде мұқабаның астына жиналған суреттер, иллюстрациялар және фотосуреттер жинағы. Көбінесе оның мазмұны ортақ тақырыппен біріктіріледі. Бір суретшінің туындылары немесе бір жанрдағы туындылар образ ретінде ұсынылуы мүмкін

https://yandex.kz/images/search?text=%D0%B5%D1%80%D1%96%2C+%D0%B1%D1%8B%D0%BB%D2%93%D0%B0%D1%80%D1%8B+%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%B0%D0%BB%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%8B%D0%BD+%D0%BA%D3%A9%D1%80%D0%BA%D0%B5%D0%BC%D0%B4%D0%B5%D0%BF+%D3%A9%D2%A3%D0%B4%D0%B5%D1%83%D0%B4%D1%96%D2%A3+%D1%82%D0%B0%D1%80%D1%8B%D1%85%D1%8B&img_url=https%3A%2F%2Fcdn4.telegram-cdn.org%2Ffile%2FaN_6AVArTy6Uoilgjc-Da71cOh7jS7LfAFADWeuCBO-ZlUVcVYcTNY-EhDqrfHh0lTjzQcqFuy7kMLBb7zsEC_J6ZvmgxsyTc44VzOXH8pesqwBBc6xZPQiSbjP1C4-QluZ5KgQYAm8Vy26WbAoW_wDh0eIYcw8ckAko24rQ9Lk6Q6_u7BXNi-HzdIXFpdTZ2fGVPLgaZUbc8KFXz6thDL3wuSqr0wjMNZ55J6LA-_VkW6Rv2UTKGVoJIq-pQ8hGEsu0cCKiyYcvoctVDOGbRC6havo4JLqKl9CvHnfy5sMthV6BUhrqitzSa-5yRXmIyXcDDOV8hs2HMh5lQ5RopA.jpg&pos=2&rpt=simage&stype=image&lr=221&parent-reqid=1698912226608455-13580309653724007559-balancer-l7leveler-kubr-yp-vla-53-BAL-4487https://yandex.kz/images/search?text=%D0%B5%D1%80%D1%96%2C+%D0%B1%D1%8B%D0%BB%D2%93%D0%B0%D1%80%D1%8B+%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%B0%D0%BB%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%8B%D0%BD+%D0%BA%D3%A9%D1%80%D0%BA%D0%B5%D0%BC%D0%B4%D0%B5%D0%BF+%D3%A9%D2%A3%D0%B4%D0%B5%D1%83%D0%B4%D1%96%D2%A3+%D1%82%D0%B0%D1%80%D1%8B%D1%85%D1%8B&img_url=https%3A%2F%2Fbilimdinews.kz%2Fwp-content%2Fuploads%2F2023%2F02%2F%25D0%25A4%25D0%259E%25D0%25A2%25D0%259E-%25E2%2584%2596-4.jpg&pos=0&rpt=simage&stype=image&lr=221&parent-reqid=1698912226608455-13580309653724007559-balancer-l7leveler-kubr-yp-vla-53-BAL-4487&source=serp&source=serp

Терінің иі қанғанын білу үшін түгі жағынан ұстап, екі жаққа тартып көреді. Жақсы и сіңген терінің түгі түбінен ағарып жарылады. Немесе теріге тебен ине шаншығанда жеңіл сұғылса, онда терінің иі қанғаны. Содан соң теріні малмадан шығарып алып, көлденең ағашқа жайып, суын сорғытады.

Сәл дегдіген теріні жұмыр ағашқа асып қояды да, қырғымен қырып, әрі иін, әрі түгін, әрі шелін алады. Ии сіңіп ісінген тері тазарғанымен, шикілігі білініп тұрады. Бұдан кейін міндетті түрде керіп қойып,аязға сорғызады. Мұны «аязға пісіру» деп те атайды. Он шақты күн аяз сорған тері аппақ болып ширайды.Сол кезде үйге кіргізіп, тобарсыта кептіріп алады да, талқыға салады.

Талқыдан шыққан сиыр терісінен, әдетте, таспа тіліп, айыл, тартпа, құйысқан, өмілдірік, үзеңгі бау, қамытқа құлақбау жасайды. Жылқы терісінен жүген, қамшы, шылбыр, т.б өреді. Ал серке терісінен неғұрлым нәзік таспадан өрілетін мүліктер жасалады.

Мазмұны:

- Материал түрлері
- Былғары өнері дегеніміз не?
- Қызықты фактілер
- Бәрі қандай
- Былғары өңдеу қадамдары
- Тотығу
- Бедер
- Тұқу және тоқу
- Пирография
- Гравюра және аппликация
- Intarsia
- Батика, тонык, шам өңдеу, қуыру
- Драпия

https://i.designhomebox.com/images/002/image-5970-j.webphttps://i.designhomebox.com/images/002/image-5970-1-j.webp

Келесі сорттар бар:

Түркістан облысы
Келес ауданы адами әлеуеттік дамыту бөлімі
№ 46 Абай атындағы жалпы орта мектебі К.М.М

«Бекітемін»
Мектеп директоры:
Б.Рысбаев

Ашық сабақ

Тақырыбы:

«Сәулеттік нысанның макетін орындауға қажетті материалдарды анықтау және таңдау»

9 сынып

Күні: 25.11.2022ж
Орындаған: технология ән мұғалімі: Накипбаев Сакен

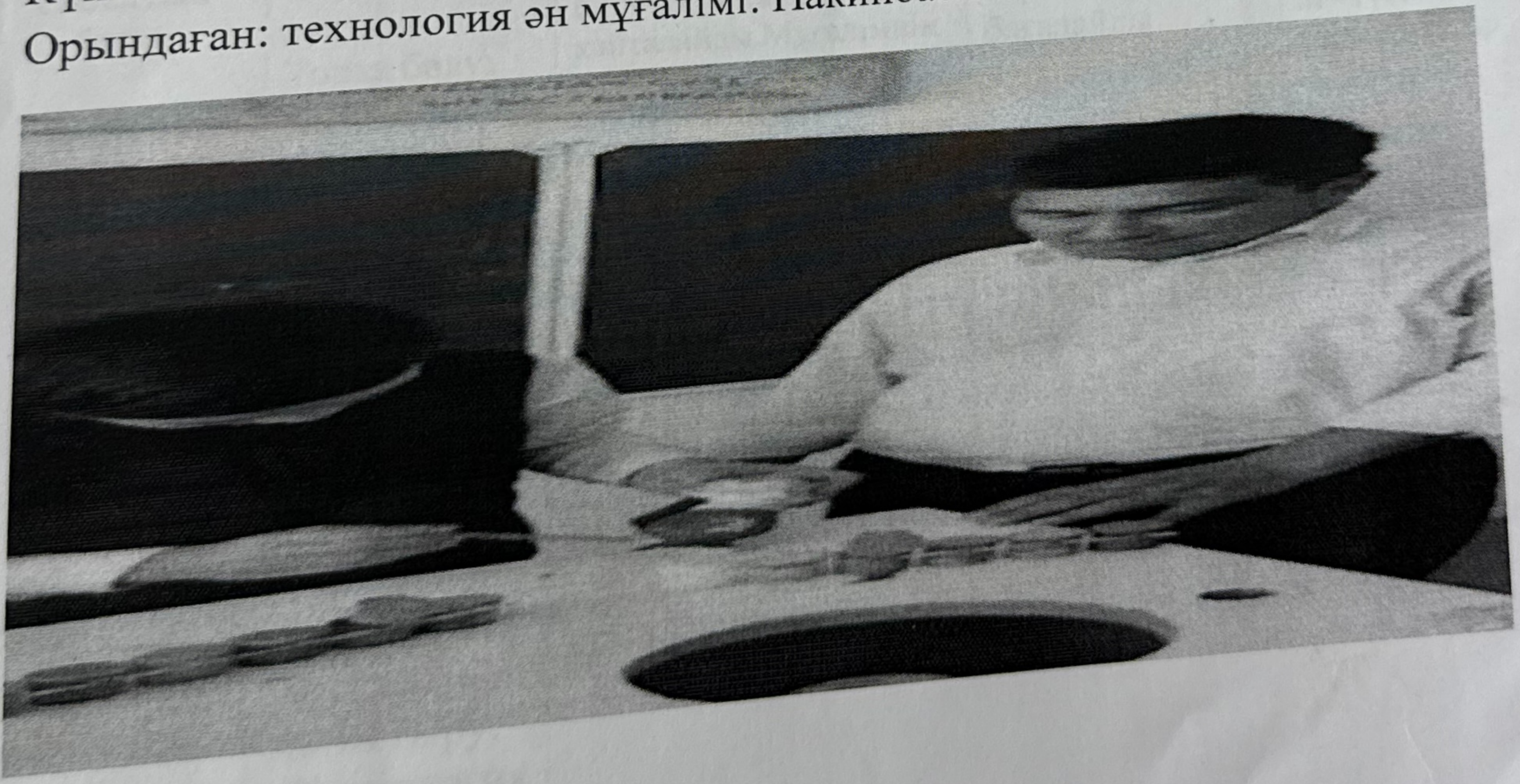

2022-2023 оқу жылы

ДОІЖО [signature]
№46 Абай атындағы ж о м
Қысқа мерзімді жоспары
Сабақтың тақырыбы:

Бөлім:	**Дизайн және технология**
Педагогтің аты-жөні:	**Накипбаев Сакен**
Күні:	**25.11.2022ж**
Сыныбы: 9 «а»	Қатысушылар саны: Қатыспағандар саны:
Сабақтың тақырыбы:	Сәулеттік нысанның макетін орындауға қажетті материалдарды анықтау және таңда
Оқу бағдарламасына сәйкес оқу мақсаты	9.1.6.2- Бұйымды дайындау мен безендіру барысында заманауи және дәстүрлі емес материалдарды қолданудың өзіндік (оригиналды) шешімдері мен жолдарын ұсыну. 9.1.6.4- Шығармашылық жұмыстар жасау үшін әр түрлі технологиялар мен өнер материалдарын қолдану бойынша өзіндік (оригиналды) шешімдерді ұсын
Сабақтың мақсаты:	Сәулеттік нысан макеті туралы сызба үлгісін дайындау. Сәлеттік нысан макет материалын құрау арқылы безендіру. Бұйымның макетін тәсілдерін анықтай отырып талдау. Мәдени және тарихи жәдігерлер, қолөнер мен дизайн салалары шығармаларының материалдарын, бағытын, салыстыра білу . Бұйымның сапасын және өнімнің сыртқы көрінісін анықтайтын негізгі факторларды (эстетика, атқаратын қызметі, экономика)зерттеу, талдау

Сабақтың барысы:

Сабақ кезеңі/Уақыты	Педагогтің іс-әрекеті	Оқушының іс-әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы Қызығушылық ты ояту. 5 мин.	**(Ұ). Ұйымдастыру кезеңі:** 1. Оқушылармен амандасу, түгендеу. 2. Ынтымақтастық атмосферасын қалыптастыру			Оқулық, жұмыс дәптерлері
Сабақтың басы **8 минут**	«Аялы алақан» Топқа бөлу: «Құрал-жабдықтар»түрлеріне қарай топқа бөлінеді. I топ «Қарындаш» II топ «Сызғыш»	Оқушылар топқа бөлініп,үй тапсырмасын қайталайды.Мұғалімнің сұрақтарына жауап беріп отырады.	Қ.Б «Бас бармақ» арқылы бағалайды	Оқулық,құрал жабдықтар.түрлі –түсті қарындаштар
Сабақтың ортасы Мағынаны ашу. 25 мин.	.Оқушыларды сабақтың тақырыбы, мақсатымен таныстыру. «Технология» пәні сабақтарында	Оқушылар қауіпсіздік ережелерімен танысып,берілген тапсырманы топпен орындап шығады.		Жұмыс дәптері,қарындаштар.

	шеберханада қауіпсіздік ережелерін сақтау Шебер, есіңде болсын! Жұмыс орныңды әрдайым дұрыс, таза ұста. Құралдарды ыңғайлы,өзіңе керек жерге қой. Жұмыс орныңды жұмыс аяғында арнаулы құралдармен щетка немесе ылғал шүберекпен мұқият тазала. Шыққан қалдық пен қоқысты ерінбей сыртқа шығарып отыр. Киіміңді, бойыңды ластамауға бейімдел.Құрал-сайман,станоктар, жұмыс орның әр уақытта таза болсын!		

	Тапсырма 1.«Ойланайық» әдісі. Постер қорғау (шағын екі-үш оқушыдан топпен жұмыс жасау) Сәулет өнері ішіндегі көне ғимараты мен қала ғимаратын ажыратыңыз Көне ғимараттары Заманауи үйлер аттарын ата Дескриптор - Көне ғимараттарды ажыратады; - Нұсқау карта бойынша жұмыс жасай алады; - Ақпараттық желілерді анықтайды; - Заманауи үйлерді атайды. Саралау тәсілі: дерекөздер, қарқын, диалог және	«Ойланайық» әдісі тапсырманы орындап постер қорғайды.	Плакат,түрлі – түсті карындаштар.

	\			
абактың соңы Ой толғаныс. Рефлексия 7 мин.	Іріктелген тапсырмалар;нақ ты бір оқушыдан Топтық жұмыс. «Өкіл»-әдісі Сарамандық жұмыс: Қазақстан сәулет өнері. (заманауи және тарихи) Қауіпсіздік ережелері тармақтарымен күтілетін нәтижелер; оқушылар арасындағы диолог және қолдау көрсету; оқушылардың тапсырма орындауда жеке қабілеттерін ескере отырып қарқын әдістерін қолдану; жасаған жұмыстарын бағалау. Суреттерімізді әңгімелеп беру суретін салып көрсету. Дескриптор: 1. Заманауи сәулет өнері жайлы біледі 2. Ғимараттарды бір-бірінен ажыратады 3.	Оқушылар бүгінгі сабақтың мақсаты, тақырыбы бойынша өз ойын айту арқылы сабаққа қорытынды жасайды.	ҚБ: «Бағдаршам Ғимарат макетін жасай алады Дереккөздерін тиімді қолданады. Бір кісідей жұмысқа белсене қатысады. Жұмысты толық аяқтайд	9-сынып оқулығы, жұмыс дәптері

№46 Абай

Көркем еңбек және музыка пән бірлестігі жарты жылдық мәлімет 2023-2024 оқу жылы

Бірлестік жетекшісі :Амирбекова Г

№46 Абай атындағы білім беретін мектеп 2023-2024 оқу жылындағы І жылдық жоспардың орындалуы жайлы мәлімет.

1.2023-2024 оқу жылында көркем еңбек және музыка пәні бойынша жоғары білімді 6 мұғалім сабақ береді. 2- педагог-зерттеуші, 2- педагог-сарапшы, 2 – санатсыз. Қыркүйек айының басында бірлестік отырысы болып, І жарты жылдыққа жоспар жасалды және де сол жоспар бойынша орындалды.

- 2023 оқу жылының 25 қыркүйек пен 06 қазан аралығында <<Өнер – өмір жемісі >> атты тақырыпта он күндік декадасы болып өтті.
- Бірлесік толық қатысып іс-шаралар өз дәрежесінде өтіліп әлеуметтік желіге жариаланып тұрды.
- 7а сынып оқушысы Тульбай Айаруды ғылыми жобаға қатыстырып аудандық кезеннен І-орын иеленіп келді.<<Роза Бағланованың ән айтудағы құдіреті>> тақырабы бойынша.
- Қазақстан Рекспублика күнңне жәнеде Тәуелсіздік күндеріне орай қолөнер бұйымдарынан көрме ұйымдастырылды

2. 2023-2024 оқу жылының жылдық жоспарына сәйкес , кезекті аттестациядан өтетін ұстаздар : 1.Амирбекова Г – сарапшыдан зерттеушіге (кезекті)

2. Байжигитова Д зерттеушіге(кезекті)

3. Абилмажинова А зерттеушіге(кезекті)

4. Сабденов А.қайта қорғауға(кезекті

3. 2023-2024 оқу жылындағы перспективалық жоспарына сәйкес ,мына ұстаздар курстан өту керек :

1. Сабденов А

2 Рахматуллаев Н 3 Накипбаев С

4. Көркем еңбек және музыка пәндері бағаланбайтындықтан үлгермеушілік жоқ.

Қорыта келгенде, бірлестікте жұмыс жасалып жатыр.

Бірлестік жетекшісі : Амирбекова Г